

PARFÜMERIE LOHSE

Edelveilchen

a legpompásabb ibolyait, hasonló a frissen leszakasztott ibolyához: illatszer — szappan — arczpor — pipere-víz
7068 brillant — illatpárnák.

Gustav Lohse, 45/46 Jägerstrasse 45/46
kir. udvari szállító.

Kapható valamennyi illatszerzet, diszmutár, gyögyfűszerzet és gyögyserzetben, valamint minden fodrászüzletben Ausztria Magyarországon.

Kwizda-féle Fluid

A kigyó védjeggyel.

Bágy óhirdetése az ember testét legelőnek és károsnak értesíti és meggyógyítja.

Ára: 1/2 palack 1 ft. Valódi csupán a fenti védjeggyel ellátott palackban és kapható minden gyógyszerárban. — Főraktár: **Kerületi gyógyszerár, Kornenburg, Bécs mellett.** Szégy, csilap és csomagolás törvényesen védve. 7274

Turista-fluid.

Turisták, járművek utazók és lovagok káros elleni használatát teszi erőteljesebbé és annak nagyobb utasok után való elterjesztését.

Ára: 1/2 palack 60 kr. Valódi csupán a fenti védjeggyel ellátott palackban és kapható minden gyógyszerárban. — Főraktár: **Kerületi gyógyszerár, Kornenburg, Bécs mellett.** Szégy, csilap és csomagolás törvényesen védve. 7274

Czerny-féle Keleti rózsatej

oly meglepően tiszta, fiatalos arcbőrt

szerző, mely semmi más szer által el nem érhető; kitűnő hatású májolt, seplő, pórsenek, bőrtakka, nem szép arcvörösség s a bőr minden tisztaságára ellen, meggyógyítja a sárga vagy barna arczszínt a egyenlő alkalmas minden testrésze. Ára 1 ft. Balsamszappan hozzá 30 kr.

Törvényesen védett, lelkiismeretesen megvizsgált és valódi minőségben kapható 7180

ANTON J. CZERNY, BÉCS.
XVIII. Carl Ludwigstrasse 6. (saját házában).

Székfűtés utánvétel. Prospektus ingyen és bérmentve. Raktárak a nagyobb gyógyszerárakban és illatszerüzletekben.

Vezérképviselet és magyarországi főraktár **Budapest** **TORÓK JÓZSEF** gyógyszerárban.

Bágy kelmek gyönyörű ajándékok

damszt- és gaze okban, pongee, crep, armor stb. faconban; egy mint fekete, fehér és szines selymekben, a jó hordhatóságért jótállást díj. Kivétel nélkül minden magánosok részére, portó és vámtólmentesen igazi gyári áron a házhoz szállítva. Ezer meg ezer elismerő irat. Kérjen Ön mintákat a kívántak megjelölésével.

GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selymekmelgyárak szövetség Zúrich. 7378

Üdvös tanács.

Köhögésnél, rekedtségél, a torok és légzési szervek működési zavaráinál **Egger** biztos hatású

MELLPASZTILLAI

veendők. (1 doboz 50 kr. és 1 ft. Próbadoz 25 kr.) A gyomor rendetlen működésénél radikális hatásnak bizonyultak 7179

Egger Szóda-Pasztillái.

(1 doboz 30 kr.) Mindkét szer kapható minden gyógyszerárban. — Fő- és székhelyi raktár Magyarországon: „Nádor”-gyógyszertár Budapest, Váci-kört 17. sz.

Magyarországon a legelső és egyetlen.

Dr. PALÓCZ IGNÁC,

v. Szt.-János kórházi orvos Budapest, k. egészségügyi tanár

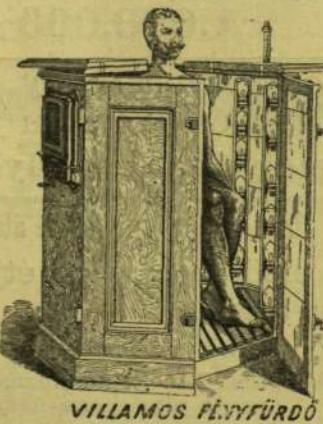
TERMÉSZETES GYÓGYINTÉZETE

Rendelő intézet: Budapest, Vármá-kört 7. I. em.

Rendelés: délelőtt 10–12 óráig és délután 3–5 óráig.

A legtöbb heveny és idült betegségnek a természetes gyógymóddal lehet a legbiztosabb és legmaradandóbb gyógyulást elérni; főleg ideg, tüdő, vese-, máj-, gyomor- és női bajoknál, csúszos- és körszerűes háttalnaknál és a csontok elgörbülésénél. Tűzgyógyimem még a szakértők elismerését is fölkelti tökéleteséggel vannak berendezve úgy, a mint azt Magyarországon sehol és a külföldön is csak ritkán találai. Gyógyeszközök: a kórszaktól alkotó villamos fényfürdő, villamos homokfürdő, rezgő masszáz, elektro-masszázs, Eneipp-kúra, gyógygyógyimasszáz stb.

„A Természetes Gyógyimód Kézikönyve” írta Dr. Palóc Ignác. Megbecsülhetetlen tanácsadó mindenkinek az egészség megővására és a betegségek megszüntetésére. A ki ezen könyvet elolvassa, önmagának és családjának háziországa lehet. Kapható és megrendelhető a szerzőnél és minden könyvkereskedésben. Ára 3 korona.

VILLAMOS FÉNYFÜRDŐ

Szépség és egészség.

Korunk főnyavalyja

az idegesség

és vértelenesség, melyből számtalan kór származik. Ez ellen pedig legbiztosabban hat a

vasas chinabor

1 üveg 1 ft 20 kr. 5 üveg franco küldve 6 ft.

Rheumatizmal van készlete és minden hasmenés kórtípusának közt a legbiztosabb chinabort és vasat tartalmazza.

ROZSNYAY MÁTYÁS gyógyszerész Áradon.

Kinek van szeplője?

vagy bármely folt, vagy pattanás az arcon? Az teljes biztonsággal fordulhat annak ellenében véget a világábrát

Serail arczkenőcsöz,

mely nemcsak eltávolít mindenféle bőrtisztítást, hanem az arcbőrt vakító fohérré, tisztává és üdövé teszi. 1 tégely ára 70 kr.

Arccpor hozzá 3 szinben 70 kr. Postán franco küldve 1 ft 5 kr. Szappan hozzá 1 drb. 30 kr.

5 üveget franco küldve 6 forint.

Kapható Budapest: 7344

Török József gyógyszerár, úrnál és minden magyarországi gyógyszerárban.

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

7344

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Készít: a) gépeket és építési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti felszereléseket, transmissiókat.

Speciálisai: b) Kéregöntvény vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek és ágyugolyókhoz. Acélöntés. — Hengerszékék kéregöntetű hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s egész malomberendezések. — Facsiszóláshoz, papir- és cellulosa-gyártáshoz való gépek. — Vízkerékeket nagy sikerrel pótló turbinák. — Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotációs dynamo-méterek. — Mechwart-féle forgó gózeke. — Elektromos világítás s erőátvitel egyirányú váltakozó- s forgárammal, dynamo-gépek, motorok, elektromos bányaberendezések, felhúzó, szellőztető, elektromos utak, hordozható elektromos furógépek; elektromos daruk, szivattyúk, ivlámpák, mérő-készülékek, stb. 7124

Feszty társaság palotájában

Városliget

Krisztus a keresztfán

és Jeruzsálem

óriási körkép. Látható:

reggel 9 órától esti 6 óráig

Az esti órákban villanyvilágításnál.

Belépő díj 50 kr. 7172

Gyermekjegy 30 kr, katonajegy örmestertől lefelé 30 kr.

45. SZÁM. 1897.

BUDAPEST, NOVEMBER 7.

44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG 1 évi ára 12 ft. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 évi ára 6 ft.

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 évi ára 8 ft. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 évi ára 4 ft.

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK 1 évi ára 5 ft. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt 1 évi ára 2 ft. 50

Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldíj is eszandó.

AZ ÚJ SZERB MINISZTERIUM.

Néhány héttel ezelőtt a párisi «Figaro» egy munkatársa a Balkán-félsziget két legérdekesebb országát, Szerbiát és Bulgáriát utazta be azzal a szándékkal, hogy ott egy sereg aktív és nem aktív államférfiút meginterviewoljon. A meglátogatottak közt volt Simics szerb miniszterelnök is. A ki annak idején a «Figaro»-ban a Simicscel folytatott beszélgetés leírását elolvasta, önkénytelenül is azt volt kénytelen hinni, hogy a szerb miniszterelnök egyszerre az aktív és nem aktív politikuskok közé tartozik. Szerbia külpolitikájának vezetője olyan őszinte nyíltsággal beszélt az újságíró előtt, mint a ki már nem érzi magát miniszterelnöki állásától kötvé, s a ki igen jól tudja, hogy kormányzásának napjai meg vannak számlálva. «Nem vetünk részt a török elleni háborúban, mert a görögök követelése nevéseképpen nagyok,» mondta Simics, a macedonai kérdést tartva szem előtt. Nem tudjuk, volt-e valaki, a ki ezt Simics úrnak elhitte. Mi úgy véljük, Simics úr maga sem hitte, hogy ez volt a főoka a szerbek semlegességének a török-görög háborúban. Annyi bizonyos, hogy a Simics-kabinet bukását a török-görög háborúban tanúsított kétszínű politikai magatartás sietette.

Simics utóda, dr. Györgyevics Vladán, a politikai téren nem új ember. Nagy műveltségű, tudós férfi. Kormányzását két rendkívül számottevő kitértéssel kezdé meg. Az egyik az a kézirat, melyet királyi intézett hozzá, s mely Európászerte nagy érdeklődést keltett és jól eső megnyugvást okozott az irányadó politikai körökben, egyúttal nyíltan hirdetvén azt a nagy bizalmat, melylyel a korona ezen első tanácsosa iránt viseltetik. A másik kitértetés Györgyevicsét a török szultán részéről érte, a ki igen me-

leg hangon üdvözölte kinevezése alkalmából. A ki közelebbről ismeri a jelenlegi miniszterelnököt és annak az utóbbi években való politikai működését, az e két rendbeli kitértetést Györgyevics eddigi működése után természetes következménynek tekinti. A jelenlegi miniszterelnök, mint királyának bizalmasa, két évvel ezelőtt athénei követ volt, és midőn a görög török viszonyok bonyolultakká lettek, királyi Konsztantinápolyba küldte őt követnek. Alig van tehát Szerbiában államférfi, a ki az utóbbi politikai mozgalmakat részleteikben jobban, alaposabban ismerné, mint Györgyevics. A diplomácia terén kifejtett működésének szót tehát

mind a két kitértetés, mely formáját illetőleg legalább is szokatlan Szerbiában. De nemcsak hazájában, hanem a külföldön is megnyugvást és meglelégedést keltett Györgyevics kinevezése és méltán néznek nagy várakozással kormányzása elé, mert szilárd jelleme, kipróbált hazafisága és erélye minden jót látszik ígérni.

Dr. Györgyevics Vladán Szerbiának egyik legdelibb férfja, ki már pusztá megjelenésével is igen kedvező hatást tesz. Belgrádban született 84-ben; ugyanott végezte középiskoláját; majd mint állami ösztöndíjas ifjú Bécsbe ment az orvosi egyetemre, hol 1869-ben orvosi oklevelet nyert. Bécsben a Bilioth klinikáján két évig

működött mint segéd és ez idő alatt részt vett a német-francia háborúban, hol a Majna melletti Frankfurtban mint a nagy német tartalék-kórház főnöke működött. Ezután a belgrádi katonai kórház másod orvosává nevezték ki, e mellett a tisztképző akadémián is tanárkodott és e minőségében dolgozta ki a katonai egészségügyi szabályzatokat, melyek még ma is érvényben vannak. Ő alapította a szerb orvosi egyesületet és ő kezdeményezte a szerb vörös kereszt-egyesületet, szabályozta a háború esetén teljesítendő katonai egészségügyi szolgálatot. Hat évig volt az uralkodó-ház orvosa és egyúttal kinevezték az egészségügyi főnökévé; mint ilyen dolgozta ki az összes egészségügyi törvényeket és teremté meg a szerb egészségügyi alapot. Több ízben képviselte Szerbiát a nemzetközi kongresszusokon; továbbá működött mint kormánybiztos és képviselő. Belgrád városának az 1884–85. évben főpolgármestere volt és a város csatornázása és új rendezése körül nagy érdemeket szerzett. 1888-ban közoktatásügyi miniszter volt. Ha ezen rövid életrajzi adatokhoz még hozzáadjuk, hogy száznál több művet írt: novellákat, elbeszéléseket, regényeket, útirajzokat, szín-

Dr. GYÖRGYEVICS VLADÁN, SZERBIA ÚJ MINISZTERELNÖKE.

műveket eredetiben és fordításban, a szerb tudományos irodalmat több értékes szakmunkával gazdagította és az «Otačina» folyóiratot szerkesztette: olyan ritka erejű és bámulatos munkásságú egyént látunk a jelenlegi szerb miniszterelnökben, a kinek működéséhez méltán fűznek nagy reményeket honfitársai.

A szerb-bolgár háború lezajlása után, mikor a szerb népet csüggedés szállta meg, Gyorgyevics terjedelmes munkát írt e háborúról. E vas-kos nagy munkának előszava mint a riadó kürt-szó hangzott végig Szerbián, erőt öntvén a csüggedt lelkekre. Idézünk egy kis részt az előszóból: «Nemzetek és államok soha sem a más kárára tanulnak, hanem csupán azon, mely őket éri. A háború sarkelve: ne kisebbítsd az ellenfél erejét. Hibát követünk el, mikor az egyesült bolgár-roméliai haderőt nem becsültük meg eléggé. A következmény: Slivnicza. De rajtunk áll, hogy ebből a nagy szerencsétlenségből nagy hasznot húzzunk. Slivniczből támad majdan egy hatalmas, szabad többet — tanult. Azért hát előre, dolgozzunk, pihenés nélkül munkálkodjunk, mert munkával jólét, ezzel pedig a szabadság jár karöltve»... Így írt 12 évvel ezelőtt Gyorgyevics.

A jelenlegi szerb miniszteriumban csupán három új ember van, a többi már mind volt több ízben miniszter. Különösen ki kell emelnünk Poppovics Istvánt, ki szintén nagy műveltségű ember és kiváló bizalmasa a fejedeleme. Poppovics már volt közoktatásiügyi miniszter s a Krisztics- és Novakovics-féle miniszteriumban pénzügyminiszter. Most is ezt a tárczát kapta. Poppovicsnak nagy érdemei vannak úgy a közoktatásügyi terén, mint az ország anyagi fejlődése körül. Mikor a radikális párt Pasic vezése alatt először került kormányra, ő kénytelen volt Szerbiát elhagyni és Budapesten telepedett le, hol leánya, Milica, Natália királynő egyik legkedvesebb udvarhölgye, a festészeti akadémiát végezte. Több ízben volt már a kormány tagja a belgrádi főiskola tudós tanára, Lozanic, ki a kereskedelem és a földmívelésügyi miniszteriumot vezeti. Lozanic a szerb tudós társaságnak igen tevékeny és előkelő tagja. Vegyészeti műveit a külföldi szaktudósai is méltányolják. Gyorgyevics Andra közoktatásügyi és Audonovics belügyminiszter. Mindkettő a Nikolajevics-kormányának is tagja volt. A többi miniszter nem szerepelt eddig politikai téren, hanem tudományos pályákon foglalkoztak; — a belgrádi főiskola tanári székéről léptek miniszteri állásaikra, kivéve a hadügyminisztert. Új ember a miniszterek között Krisztics Kosta, Krisztics volt miniszterelnök fia, ki több éven át budapesti szerb főkonzul volt. Fiatal erő, ki csak még ezután fogja kifejteni képességét, tehetségét. A kabinet egészében nem tartozik egy politikai párthoz sem és a skupstinában még csak most fog magának többséget szerezni.

Strausz Adolf.

ÉLET-HALÁL.*

Élet — halál — nekem már mindegy, Leszámolék, nyugodt vagyok. Öröm, remény felém már inthet, Mosolyra, csábra nem adok.

Kenyereimnek javát megettem, De virágok által szedék! Egy munkás élet áll mögöttem, Előttöm letarolt vidék.

* A «Budapesti Szemle»-ből.

De azért mégis boldog voltam; Szívem a multnak még örül: Egy hű kebelre rá hajoltam, Jó gyermekek vettek körül.

Jövőre is van még kilátás, És a reménynek bő oka: Körültem gazdag isten-áldás, Tíz szép reményű unoka.

De mennem kell már nem sokára, Időm kimért, napom lejárt... És mind az, a mit hagyok hátra: Nem sokat ér, de nem is árt.

És majd bíráim elébe állok... Ki ítél engem, ha Te nem? Mert nem kértem én a világot, Te ítélj rólam, Istenem!

Emelt fővel megyek elődbe, Bár nem koszorús homlokom; De mert nem hívtál engem többre, Itélj meg, nem veszem zokon.

A mit tevék, most már csak álom, Az örökléte nem megy át; De a mi volt, azt nem sajnálom, S nem siratom éltem javát.

Még téged sem sajnállak, kincsem, Ki engem a sirig kísérsz; Mert maradásod akkor nincsen, Tudom, hogy hamar utol-érsz!

Szász Károly.

TITOK.

Gyakran kérdezem magamban

Néma, csendes éjszakákban:

Mért is élek, mért is vagyok

Itt e nagy, csodás világon?

Mért születtem, honnan jöttem

És hová visz majdan innen

Végzetemnek titkos útja

A rejtelmes végtelenben?

Mért az élet s tündéralma

Déliabós ifjúságnak?

Mért a duzzadó remények...

'Sz nyomán családások járnak!

Mért a szív és mért az érzés

Boldogságnak kéje, üdve,

Mely két szívnek mámorából

Száll rá reszkető lelkünkre!

Tűnő ábrándok nyomában

Mért jár gyötrődések átká?

Mért oly kínos, tárhetetlen

Lelkünk néma furdalása?

Mért e harc, e lázas küzdelem

Vagy szikra fegyverével?

Mért a vágy fel, a magasba

Emberész hová nem ér fel!

Mért az agynak tűzhelyében

Izzó, forrongó eszmények?

Mért a tudvány, s olthatatlan

Szomja a megismerésnek?

Mért oly édes a tudásnak

Égből hulló tiszta cseppje?

S mért a kétség, mérget hint a

Boldogságra, szerelembe?

Mért, oh mért van mind e fonság

És az élet sok csodája,

Hogyha létünk alkonyával

Minden pusztul, sírba szállva...

Így töprenglek, így tűnődöm

Néma, csendes éjszakákban

S létem nagy titkát kutatva

Száll pillámra bívós álom.

Bívdós álom pelyhes szárnyán

Csillagok közt jár a lelkem

És kísér belém fonódva

Mind, kit egykoron szerettem.

Tisztán csengve zeng fülemben

Égi hangok halk zenéje,

S nézek-nézek álmaidozva

Káprázatos messzeségbe...

És körültem, fényes ködben

Nyüzsg az élet zürzavarja,

Eszmék harca, mérkőzése,

Küzdő szívek vad viharja.

Ábrándképek, szép remények,

Tündéralma ifjúságnak,

Földi sírok éjszakája,

Néma csókja a halálnak.

Minden, minden egybeolvad

E magasztos pillanatban,

És a nagy titok sugára

Lelkem mélyén lángra lobban!

Hítvány, gyarló porszem voltam,

Míg a földön járt a testem,

S im' a portól megtisztulva,

Nagygyá, fonságossá lettem!

Fennceapongó lelkem, ujjong,

Újra vagyok, újra élek,

Fonságomban tisztán látom

Titkát a nagy Mindenségnek:

Mindörökkön élő része

Vagyok én is a világnak,

Szabaddá lett gondolatja,

A teremő Ós-sugárnak.

Ambrozosics Dezső.

NEHÁNY NAP JÁVA SZIGETÉN.

Naplójegyzetek.

Irta Reményi Ferencz.*

Soha sem éreztem valami különös hajlamot vagy hivatottságot a vadászatra, midőn azonban az «Erzsébet császárné» világutazása alkalmával a Szunda szigetek gyöngyét, Jávát is érintettük, egyszerre csak felcsaptam szenvedélyes vadásznak. Ugyanis Jenő tisztársam, mint a sport minden nemének szenvedélyes kedvelője, az utazás kezdete óta váltig ösztökölt, hogy próbáljam csak meg, milyen felséges élvezet az, tropikus hőségben 12 órán át cserkészni s meredek hegyekre kapaszkodni. De meg ezen kívül azon különös beteges állapot is beállt rajtam, a mely a legtöbb utazón észlelhető. Nevezük el «utazói láz»-nak. Körtünetei: olthatatlan kíváncsiság, kielégíthetetlen vállalkozási viselkedés és általában teljes átváltozása a beteg rendes természetének.

Azon áprilisi reggelen, a midőn Tandson Priokban, Batáviának, Jáva fővárosának kikötőjében horgonyt vetettünk, valóságos rohammal állt be rajtunk az utazási láz. Annyit olvastunk előzőleg e szép földről, hogy csak úgy égtünk a vágytól mindent látni és élvezni. Kezdetben úgy tetszett, hogy a közeli Batávián kívül, melyet mindjárt az első napokban megtekintettünk, mit sem fogunk láthatni. Később azonban a szolgálati körülmények lehetővé tették a tisztek szabadságolását csoportonként. Jenő és én képeztük az első csoportot.

Reggel 5 órakor a parton voltunk. Sötét volt még, mindenütt az álom nyugalma honolt. Csak a pályaudvaron csoszogott néhány ember ide-oda, az első vonatot tolván össze. Míg az elkészült, volt időnk a menetrendet tanulmányozni. Az állomás főnöke egy előzékeny hollandi volt, a ki kinézésünkről felismervén, hogy a kikötőben horgonyzó egyetlen idegen hadihajóról való vagyunk, sietett bennünket útbaigazítani.

Néhány maláj siheder lihegve, gőryedve czipelte podgyászsunkat a kocsiba. — Ugyan micsodák ezek a hosszúkak dolgok, ha szabad kérdeznem? szölt a főnök, bőrtokba burkolt fegyvereinkre mutatva.

* Reményi Ferencz tengerésztiisztól vettük ezen érdekes leírást, kitől a «Vasárnapi Ujság» már többször is közölt az utazásról, melyet az «Erzsébet császárné» hajón Ferencz Ferdinánd főherceg kíséretében tett. Ez utazása alkalmával látogatott el Jáva szigetére is, melyről föntebbi cikkbe szölt.

Szerk.

— Puskák, — feleltük.

A hollandi elmosolyogta magát. «Sok szerencsét a vadászathoz!» mondá végre, köszönt s ment a dolga után.

Ismeretes dolog, hogy vadászember rossz jelenetektől, ha valaki neki jó szerencsét kíván. Ezen okból, de kivált a főnök különös mosolya folytán nem voltunk épen a legjobb hangulatban, midőn a vonat elindult. Hajnalodott már. A kelő nap rózsás fénye ömlött el a tájékon. Nádasok, törzstelen aréka-pálmák és lenge kókuszok, itt-ott terebélyes lombos fák erdeivel váltakozva, szegélyezték a vasút mellett tovább húzó csatornák partjait s borították a batáviai síkságot, a meddig csak láthattunk.

Rövid félóra múlva megérkeztünk Ó-Batáviába, a mely a főváros legrégibb része. Itt vannak a hollandi kereskedők üzlethelyiségei, a melyeket a khinaiai és malájok telepei vesznek körül.

Az ó-várost Új-Batáviával gőztramway köti össze. Ezen is észlelhettük, hogy mennyire szereti magát elkülöníteni az európai a bensülöttől. Az utóbbiak számára ugyanis külön kocsik vannak kirendelve «for inlanders» (benszülötteknek) felirással. Maláj vagy khinaiai embernek nem szabad más kocsiba szállni.

Néhány percz alatt Új-Batáviába értünk, a melyen át vezetett az út a buitenzorgi vasút állomásához. Mily nagy a különbség, különösen nappal, az ó- és az új-város között. Míg ott örökös a lármá, a mozgalom, addig itt csend uralkodik. Új-Batávia ugyanis nagyrészt a hollandiak magánlakhelyeiből «bungaló»-iból áll, a hol családok tartózkodnak. Ezek a bungalók úgy vannak berendezve, hogy a belkőkön belül kevesebbet szenvedjenek a hőségtől. Emeleltik nincsen; a szobák tágasak, szellősek; a mindig nyitott, magas ablakokon behatol a hűvös levegő, a melynek hűvösebb levegője. Az épület homlok-s hátsó részén széles verandák futnak végig, beárnyékolva a kerti fák lombja s a lehajló eresz meg a bambusz-függönyök által. Ezen verandák képezik a hölgyek legkedveltebb, majdnem állandó tartózkodó helyét, s ezért megfelelőleg is vannak beütközve. Míg a férfiak napközben ó-batáviai üzleteikben időznek, a kenyérkereset után látva, addig a nők, elintézték házi teendőiket, a mi a nagyszámú maláj szolgaszemélyzet mellett nem sok gondot ad, a forrószagot megfelelő könnyű ruhába öltözködve, kiülnek kényelmes nyugszékeikre. A nap olvasgatás, pihenés közben végre elmúlik. Este felé megjön a fáradt családapa. Ezzel aztán mozgásba jön az egész család. Mindenki siet öltözködni; azután megy az egész család sétálni gyalog vagy kocsin, élvezve az esteli hűs, üdítő levegőt. Ilyenkor aztán a «Waterloo tér» s egyéb kedvelt korzók igen élénk képet nyújtanak. Vagy pedig otthon marad a család s a vendégeket fogad házimulatságra. Jeleül ennek kiváltságát a verandát; s mint-hogy a hollandiak igen vendégszerető, meg-esik, hogy egész városnegyedek fényárban úsznak, a mi szinte tündéri látványt nyújt.

Kirándulásunk reggelén azonban teljes csend környezte a bungalókat. A verandák szépséges lakói még láthatatlanok voltak. Hanem az utasági lakok mögött rejlő cselédházak maláj női lakói kezdtek már mutatkozni. A reggeli mosakodást végezték épen, a melylyel a malájok úgy saját tisztasági hajlamuknak, mint a Korán követelményeinek megfelelnek (a malájok többsége t. i. Mahomed vallását követi). Ott sürgöttek a bronzszínű nők a várost keresztül-kasul átfolyó csatornák partjain és vízében. Ruházatauk felső részét levetvén és a szárongot a mell felett erősítvén meg, jókedvűen lubizkoltak a sárgás habokban.

Jókor érkezvén a vonathoz, nem sokára útban voltunk Buitenzorg felé. Ha már Batávia előtt gyönyört nyújtott a szemnek a parti vidék bája, úgy most, midőn mindinkább behatoltunk a sziget belsejébe és lassanként mind magasabbra emelkedtünk, valóban elragadó volt a természet szépsége. A gyakori esőzések és a számtalan vízerősség úgy szőlővén megtöltik a talajt nedvességgel, mely a nap éltető hevével egyetemben duzzadó teljességgel és kifogyhatatlan változatos-ságú tenyésztést idéz elő. Ily őserővel a természet csak Dél- és Közép-Amerikában, meg Ceylonban működik meg!

Az erdőséget sok helyütt terjedelmes rizs-földek szakítják meg, smaragd zöld bársonnyal

MALÁJ KATONA JÁVÁN.

MAGASRANGU MALÁJI HIVATALNOK JÁVÁN.

MALÁJ NŐ JÁVÁN.

vonva be mintegy a hegylejtőket. E rizsültetvények lépcsőfokokban vannak elrendezve, hogy a legfelsőbb fokra vezetett víz lefolyjék a többi fokokra is.

A tájkép bájainak szemléletében rövid pillanatkép múlt el a másfél órai utazás Buitenzorgig. Alig múlt el 9 óra, midőn oda érkezünk. Felszálltunk a pályaháznál várakozó «zadó»-k egyikébe. Ez alatt oly fedett jármű

értendő, a melynek két kereke és négy egymáshoz erő tüleke van; az elébe fogott jávai ponykát egy maláj kocsis hajítja. Oly könnyű a készülék, hogy midőn mit sem sejtve, mind a ketten egyszerre kaptunk fel rá ifjú hívevel, majd hogy fel nem borult malájostól és ponyóstól. Csak midőn a kocsis kiült a rúdra és jó elől helyezte el súlyos puskáinkat, sikerült úgy a hogy biztosítani a megíngott egyensúlyt. Utközben pedig arra a meggyőződésre jutottunk, hogy a zádót méltán lehetne besorolni a középkori kinzó-eszközök közé. Összes méretei ugyanis az alacsony természetű benszülöttek természetéhez léven szabva, európai ember csakis csigamódra összegörbülve tud benne elhelyezkedni és akkor is alig tudja hova tenni lábait és fejét megővni a betöréstől az út bökkenőinél.

Ily kevéssé ünnepélyes módon vonultunk be azon egyetlen helyébe a földgömbnek, a hol nincsenek gondok. «Buitenzorg» ugyanis annyit tesz magyarul, mint «gondokon kívül». Bárha minden tagunkat fájlaltuk és kalapjaink csakhamar szalonképtelen állapotban voltak, lehetetlen volt roskedvűnek lenni. Hiszen itt minden mosolygóni látszott! Mosolygott a ragyogó nap, a felhőtlen azur égbolt, mosolygott a gyönyörű virágok, a negédes pálmák, a köztük kikandikáló bungalók és a mellettük elhaladó emberek.

De mosolygott Thomann úr is, a «Bellevue» hotel tulajdonosa, midőn berohogtunk a kapun és óvatosan leszállván, elkezdtek podgyászsunkat darabonként leszedni. Még a pápaszemét is feltelve, hogy jobban szemügyre vehesse öldöklő szerszámaink gyűjteményét.

— Az urak itt vadászni szándékoznak? — kérdé gúnyos hangsúllyal.

— Mi mindennek előtt nyugodni szándékozzunk, — feleltük boszankodva s miután elhelyezkedtünk és kissé kipihentük magunkat, körülnéztünk a hotelben.

A «Bellevue» szálló úgyszólván egy egész bungaló-csoportot képez, vagy legalább is a főépülethez több szárny van hozzá csatolva. Emelet természetesen itt sincs. A szellős szobák padlózatát bambusz-gyékény fűdi, az ágyak óriási nagyságúak és igen kemények; boltozatos hálóval vannak borítva, hogy a kellemetlen mosquitók ne bántsák az alvót. Több fejtörést okoz azonban az idegennek kitalálni, hogy mire szolgál egy hengeralakú vánkoss, mely az ágy közepén szokott heverni; csak kérdés útján tudja meg, hogy azt az éjjel a lábak közé kell dugni, hogy egymáshoz ne tapadjanak az izzadságtól. Az épületek mentén széles veranda húzódik végig; minden szobaajtó előtt néhány nyugszék és egy asztal áll; itt hűsölnek napközben hölgyek és urak, kényelmes pongyolába öltözve.

Mint-hogy itt másképp öltözött embert nem is láttunk, elhatároztuk követni az általános szokást, nehogy folytonosan feltűnést keltsünk inkább sarkföldi utazásra alkalmas posztóruháinkkal. Szándékunkat rögtön meg is valósítottuk. A közelben ácsorgott egy khinaiai házalo, a kitől beszereztük a szükséges ruhadarabokat.

Mielőtt azonban átváltoztunk volna indiai hollandusokká, ajánlatosnak tartottuk még a déli hőség beállta előtt dr. Treub urat, a füvész-kert igazgatóját felkeresni, a kitől rovargyűjteményi szándékunkat beszerezni. Elindultunk tehát a füvész-kert felé. Oda érve, különösen megragadta figyelmünket egy csupa óriási magasságú kanári-fából alakított kettős fasor, melynek minden egyes törzse más-más fajtaú orchideával volt befutva; ilyen pompás virág-köntöst csak a tropikus égön dús-gazdag természet tud választottjának adni! Más helyütt pálmák, lombosfák, roppant terjedelmű banánfák, melyek számtalan légyökeikkel és hatalmas lombkoronájukkal lakhelyet nyújthatnának egész falu lakosságának, és egyéb érdekes növények váltakoztak pázsitos térségekkel. Bolyongás közben kies tavacskaóhoz értünk, a melynek fölcsínén vízi növények széles levelei úsztak. Itt-ott hatalmas sárga, fehér vagy rózsaszínű virágkelyhek emelkedtek a víz fölé. A partot lengő bambusz-bokrok szegélyezték, egy oldalt pedig csinos képalota emelkedett. Ez Hollandia főkörmányzójának magánlakása. Itt, körülveve a tropikus növényzet pompájától, lakik azon hatalmas ember, a ki úgyszólván teljhatalommal uralkodik óriási szigetszországok, embe-

A FAKOZDI CSATA. — A BÉCSI HADÜGYI LEVÉLTÁRBAN LEVŐ EREDETI UTÁN.

Az 1848. a magyar szabadságharc 1848—49-ben ezint új vállaltból.

SCHLICK ÉS VEZÉRKARA KASSÁNÁL. — A BÉCSI HADÜGYI LEVÉLTÁRBAN LEVŐ EREDETI UTÁN.

Az 1848. a magyar szabadságharc 1848—49-ben ezint új vállaltból.

rek milliói, sőt még szultánok és császárok * felett is, — de csak öt évig; azután le kell tenni a hatalmat, helyet kell adnia másnak, ő pedig lesz, a mi előbb volt.

Kellemesen voltunk meglepetve, midőn körüljárva a palotát, egyik szárnyán hazai színeiket viselő draperiákat, lobogókat pillantottunk meg; itt időzött az előtte való napon Ferencz Ferdinánd főherceg Ő Fensége.

Egy közeli gyepes hely szélén nagyszámú szarvasfalka hűsölt egy hatalmas gumifa árnyékában. Oly szelidek voltak a kedves állatok, hogy semmiféle nyugtalanságot sem mutattak, midőn feljűk közelítettünk. Mi azonban e körülményből jó reményt merítettünk tervezett vadászkirándulásunkhoz, mert hiszen — így vélekedtünk — a hol ennyi szelidített szarvas van, ott vad szarvasokban sem lehet hiány.

Végre megtaláltuk az igazgatósági épületet, a hol dr. Treub igen szívesen fogadott bennünket. Az első általános megjegyzések után Jenő áttért látogatásunk céljára. Treub úr sajnálatára kijelentette, hogy ő csakis növényekkel foglalkozván, rovargyűjtésére nincs, de azért hiszi, hogy célunkat elő fogja segíteni. Csengetett. Erre belépett egy maláj ember, a ki, a mint gazdája közelébe ért, térdre roskadt és fejét aláza- tos hódolattal földig hajta; azután ráült sarkaira, kezeit térdreire téve és földre süttött szemekkel hallgatta ura szavait. Ez a módja a hollandi urak és maláj alattvalók közti közlekedésnek. Hallottuk, hogy még előkelő malájok is ily csúszó-mászó módon közlekednek a hollandi kormányzókkal. Miután a tudós kikérdezte emberét, így szólt hozzánk:

— Igen sajnálom, hogy nem lehetek az uraknak oly módon szolgálatukra, a mint reméltem. Van ugyanis két igen ügyes emberem, a kik jól értenek a rovargyűjtéshez. Ezek azonban véletlenül éppen távol vannak valami küldetésben. Így tehát nem tehetek egyebet, mint hogy az urakat egy ültetvényes barátomhoz ajánlom, a ki szenvedélyes rovargyűjtő és ajánlatomra bizonyára készséggel átengedi gyűjteményét. Barátom Szukabumban lakik, mely helység innét három óra alatt elérhető vasúttal.

Akkor Szukabumit kirándulásunk utolsó céljává tűzzük ki. Szíveskedjék azonban még tanácsot adni a közbeeső három napra nézve. Tervünk e napokat vadászatra, meg valamely vulkán megmászására fordítani.

— A mi a vadászatot illeti, vannak itt vadgalembok, papagájok...

— Igen, azokra is fogunk vadászni, de csak úgy melleleg, időközben. Mi tulajdonképen csak a királytigrisekkel akarunk foglalkozni, a mire Elő-Indiában nem volt alkalmunk. Egy napot talán vadkanokra és szarvasokra is fogunk szánni.

Treub úr merev csodálattal tekintett ránk egy darabig. Végre így szólt:

— Igaz ugyan, hogy vannak Jáván tigrisek, de inkább csak keleti és déli részén. Itt a környéken, a mióta én itt lakom, nem mutatkozott tigris; vadkan és szarvas van ugyan itt is, de gyéren; azokra is inkább csak hajtóvadászat útján lehet szert tenni... Hanem vulkán van, a mennyi tetszik. A legközelebbik a «Gédé», a melyet hoteljük verandájáról is láthatnak. Arra így lehet feljutni: Szindanglájáig, a mely helység már 5000 lábnyi magasságban fekszik, kocsin lehet utazni. A kormány ottani szanatoriumában kipihenven magukat, egy nap alatt megmászhadják a vulkánt. Visszajövet pedig Szukabumit útha ejthetik.

Megköszönvén az igazgató szíveségét, távoztunk. Annaira szegelytünk vadászterveink füstbenmetelét, hogy a hotelig egy szót se szoltunk. Oda érve, éppen reccsogó gong*-ütések hangoztak, jelezve a «reistafel» idejét. Így nevezik t. i. a hollandi gyarmatokban a déli étkészést, eltérve a többi ázsiai gyarmatoktól, a hol arra a «tiffin» szót használják. Az asztalhoz ülve megtudtuk az eltérés okát. Hatalmas rizshegy volt t. i. mindenkinél a tányérán fölhalmozva. Ez volt a fő s ügyszólván egyetlen étel, mert a mi még az asztal közepén elhelyezett tálcákban fölfordva volt, az ügyszólván csak melléklet képezett.

* Van még Jáván szigetén egy esztendő: «Daokjarta» és egy «csaszak»: Szurakarta, melyek azonban teljesen hollandi függés alatt vannak.

** Lapos dob.

Hogy e furesa étkezés módját elsajátítsuk, megfigyeltük asztaltársainkat.

Legelőbb mindenki a sárga színű és maró ízű curry-lével leöntötte és valami paprikafélével behintette a saját csücsán behorpasztott rizshegyet, úgy, hogy az igen hasonlított valami kénes lerakodmányoktól megszinesedett miniatúr vulkánhoz. Ennek a kráterébe aztán ki-ki a maga ízlelése szerint beletett még hús- és haldarabocskákat, meg mindenféle gyümölcsök törmelékét, utóljára pedig szétdülte, összekeverte az egész alkotmányt, mintha a vulkán valóság-gal működött volna. A «reistafel» eszerint nem egyéb, mint a malájok és egyéb keleti népek étkezési módja, a kik tudvalevőleg főleg rizsből táplálkoznak, kissé megfűszerezve és megfinomítva európai íny szerint. Hogy a hollandi el-fogadta e vegetábilis étmódot, mely inkább felel meg a forró éghajlatnak, abban is gyakorlatias szelleme nyilvánul meg.

Reistafel után kiültünk a hotel hátsó verandájára. Itt aztán meggyőződhattunk arról, hogy mily jogosan nevezték el a szállónkat «Bellevue»-nek és a helységet «Buitenzorg»-nak.

(Folytatása következik.)

A KÁROLYI-PALOTA SZOMORÚ NAPJAIBÓL.

Közelebb megemlékeztünk már Éble Gábornak «A Károlyi grófok nagykárolyi várkastélya és pesti palotája» című könyvéről, melyben az 1848/49-iki eseményekről is felelte nagy- érdekű dolgok vannak feljegyezve, a melyek a Károlyi grófok pesti palotájában folytak le. Részben egészen új és ismeretlen adatokat hoz az érdemes szerző nyilvánosságra a nemzet legszomorúbb korszakának történetéből, a melyből pár részletet még mi is ismertettünk.

Előre bocsátja a szerző, hogy adatait főképp két forrásból merítette, az egyik egykorú *naplójegyzék*, mely *Bárfay László*-tól, a Károlyi család bizalmas belső emberétől és uradalmi ügyészétől származik, a másik forrás még ennél is sokkal jelentékenyebb, mert most is *élő*, kiváló személy: *ö. v. gróf Károlyi Györgyné*, Zichy Karolina grófnő.

A *Jellasics visell dolgai*ról, a Károlyi-palotában ezeket írta Bárfay:

Ama rettenetes téli napon (1849. január 5.), mikor *Windischgrätz* herceg hadtestjei a szerencsétlen moóri esata után a fővárosba bevonultak, délben már dragonyosok álltak a Károlyi-palota kapuja előtt. *Jellasics* szállásmestere hivatva az ügyészt és szállást kívánt a bán számára. Mutatták neki a jobb szárny emeletén a kertre néző szobákat, de ő azokat keveselte s az utozai nagy lakosztályt kívánta, sőt megjegyezte, hogy: «ő excellenciája kosztot is kíván!»

E följegyzést az említett *élő szemtanú* azzal egészíté ki, hogy a város eredetileg más palotát jelölt ki *Jellasics*nak lakásul, de a bán ezt felelte: «A Károlyi-palotában akarok lakni!»

Ez alatt a városbázán óriási volt a zavar. A kapu előtt sziklózódtak a vezérkar főnöke. Egyben öt dandár: 70 ágyú, 5000 ló, s mintegy 25 ezer harcos elhelyezése, a szállás és eltartás terhe a lakosságra hárítván, elrendeltetett. A palotában *Jellasics* hadsegéde, *Cassetti*, 20 személyre, majd 35-re ebédet rendelt; tényleg csak 16-an ettek a grófi konyháról. A következő napokban 40 és 50 volt a bementőrt terítékek száma; január 7-én azt is meghagyták, hogy pezsgő ne hiányozzék, s a szerzsánok is kapjanak enni. Ugyanekkor kitűzték a városház tornyán a fekete-sárga zászlót, kezdetét vette a fegyverátadás kényszerszerű fővárosszerte. Így a napló. Errekes adalék az *élő szemtanú* közlése, hogy a mi a bán a palotában lakott, minden léposózetten, folyosón és kijárásoknál 2—2 szerzsán fektűt, a nagy kapu alatt pedig 30 darab. A családtagoknak, ha ki akartak menni, ezektől a veres köpenyesektől engedelmet kellett kérniök s rajtuk keresztül lépni, mert nem volt bennük annyi tisztesség, hogy fölálljanak s utat engedjenek.

Csakhamar megkezdődtek az elfogatások.

Január 6-án a grófi palotában fogták el *Szapáry Antal* grófot s 40 fegyveres közt vitték vizsgálati fogságba. Ez erőszakos rendszabály oka a napló előadása alapján valószínűleg az volt, hogy a gróf, ki ismételtén szálló vendége volt a palotának, ott birt szobájából a bejáró

katonatiszteket pár nappal előbb «kiutasították, gróf *Pálffy Mór*icot pedig kidobták». A napló e följegyzését az *élő szemtanú* azzal egészíti ki, hogy *Szapáry Antal* gróf több más urakkal éppen theázott a grófi családnál, mikor a szerzsánok érte jöttek és elvitték.

Megrázó tragédia első jelenetét látta a palota január 9-én este: akkor fogták el ott *Baththyány Lajos* gróf miniszterelnököt, a mely szomorú esemény lefolyását már ismertettük.

Nyomasztó siri csend borult a palotára az ezt követő két héten át. Csak időnként zavarta azt meg a tiszai hadjárat folytán csapatok átvonulása és sebesültek érkezése. Január második felében a pesti helyőrség nagy része eltávozott a fővárosból. Az utolsó héten a főhadiszállás szintén összekapott, hogy Czeg-lédre siessen.

Január 26-án *Jellasics* bán, számos főtisztal bucsulátogatásra ment magához *Károlyi György* grófhhoz, megköszönvén a két havi jótartást.

A napló a bán bucsúzása alkalmával nem említi, mert nem tudhatott róla, de az *élő szemtanú* ma is bizonyítja, hogy *Jellasics*nak alapos oka volt csupán a grófnál tisztelegni s nem a grófnénál is, holott a háziasszony a palotában lakott az egész idő alatt. Sőt ezt az okot el se titkolta a bán a gróf előtt, mert így nyilatkozott: «Azt hallottam a grófné felől, hogy nem fogadott volna s én akkor kénytelen lettem volna az ajtót szerzsánjaimmal betöretetni». Az *élő szemtanú* azt jegyzi meg arra a lovagiasságra: «Jól is tette, hogy elmaradt, mert a grófné valóban nem fogadta volna».

Eközben az elfogatások egymást érték, s a kivégzések sora is megkezdődött. Április 3-án *Károlyi István* gróf ellen is kiadott az elfogatói parancs.

A napló szerint esti 6 óra után három tiszt gyalog jött a palotába, s félóra múlva két kocsi gördült ki a kapu alól: elől a gróf batárja, hátul egy bérkocsi. Az utóbbiban két tiszt ült, az elsőben pedig *István* gróf egy tiszt oldalán s fönna a bakon a kocsis mellett *György* gróf, ki szeretett bátyját gyöngéd ragaszkodással kísérte börtöne ajtajáig a Neugebäude-be, honnét még az nap átvitték *István* grófot a budai helytartósági épületbe. Ugyanott állt *Baththyány Lajos* gróf is őrizet alatt.

E följegyzést az *élő szemtanú* így egészíti ki: *Károlyi István* gróf és leánya: *Geraldine* (most ö. v. *Pálffy Pálné* grófnő) a palotában laktak e szomorú télen. Epen ebédnél ült együtt a család, mikor megjelent az ebédelőben *Dwonkovszky* (emigrált lengyel lovag, holtig vendége *György* grófnak) és sügva közölte a grófnénál, hogy egy katonatiszt és két katona fiakkal várják *István* grófot, hogy elvigyék. A grófné ezt legott közölte férjével; de *István* gróf is mindjárt észre vette, mi készül. Fölkelt, elbucúzott leányától, *György* gróftól és családjától, s két munkóra támaszkodva (beteg volt akkor) kiment a tiszthez. A bérkocsi aztán elrobogott velük. A grófné csak egy év múlva látta őt viszont, mikor férje megbízásából *Theresienstadt*-ban meglátogatta.

Július 13-án nyomult *Pestre* a *Haynau* serege. A gyalogság egyelőre a Kaszinó-térre* a szabad ég alatt ütötte föl sátorfáját. A városi hatóság ez nap este értesítette a palotát, hogy a grófhhoz nem szállásolnak senkit, mert a lakosztályok ő felsége számára lesznek fenntartva, ha a felség *Pestre* akarna jönni. Tényleg nem ez történt. A Károlyi-palota pár nap múlva *Haynau* főhadiszállásává lett.

Július 17-én jelentkeztek a teljhatalmú császári helytartó szállásmesterei, kitudakolni, hogy hány szoba van a palotában, s hány lóra található istálló. Másnap két százados lefoglalta három szállásmesterrel az egész palotát, csupán a grófné szobáit hagyván ismét szabadon. Harmadnap (júl. 19-én) 10 óra tájban beállított a helyzet nagyrára.

Miket cselekedett *Haynau* a palotában e napok során, az óvatossá napló nem említi. Csak annyit jegyez föl, hogy nagy seregek vonulván át a fővárosra, július 25-én reggel *Haynau* is távozott. *Haynau* augusztus 30-án érkezett vissza az alföldi hadjárat gyászos színteréről; s mialatt *György* gróf a börtönben szenvedett,

* Jelenleg *Ferencz József*-tér.

Haynau és *Susan* tábornokok vigan éltek a fogoly palotájában.

Haynau ott tartotta főhadiszállását a katonai rémuralom időtartama alatt, míg csak meg nem bukkott. Korlátlanul rendelkezett a palota helyiségeivel, butoraival, nem kimélve a család fenntartott lakosztályát, a grófné teremt sem, melyekből egyes butoradarabokat a saját szállására sűrűn áthordatott. A palotában ma is megvan az íróasztal ugyanazon dolgozó-szobában, melyben akkor állott, és melyet *Haynau* használt, s borzadva emlékeznek rá az utódok, hogy a rémuralom évében *Haynau* ott írta alá ezrel a halális ítéleteket.

A grófi udvar ott maradt személyzete lehetőleg kerülte a hiénát. *Bárfay* titkár csak egyszer találkozott vele az egyik melléklépcsőn fel- lenül; ezen kívül csak az ablakból látta. Így 1849. decz. 18-án ezt írta róla a naplóba: «Szokott reggeli hideg fürdése után a kertbe ment, hol dobogva szaladgált, hol maga, hol meghittjeivel, naponként 7 óra tájban és melegszik.»

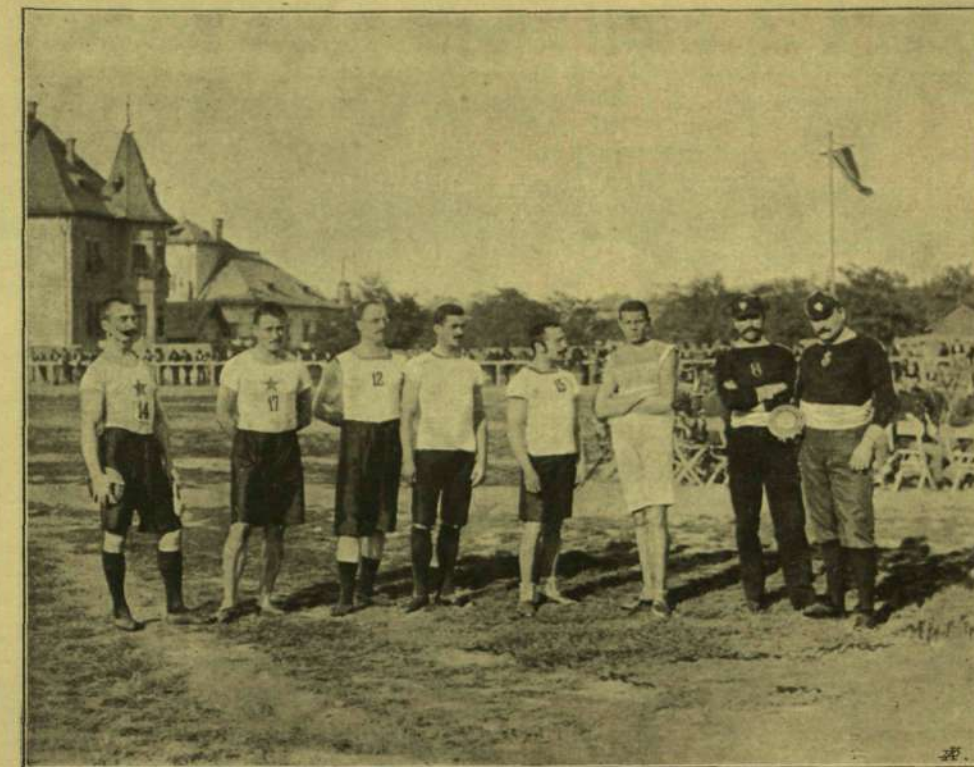
Bukásának körülményeire vonatkozólag álljanak itt a napló következő adatai:

1850. február 1-én *Haynau* nagy tánczvigalmat adott a palota termeiben: de mire kitavasodott, neki kezdett befellegzeni. Március 30-án Bécsbe sietett, hogy magát az udvarnál az iránta való hangulatokról tájékoztassa; de az információ-szerzés nehezen ment neki. Oda volt egész áprilisban, s csak május 9-én tért vissza, köszöntetve magát száz ágyulövessel. Ettől fogva a hiéna nagyon szelidnek mutatkozott, halálbüntetést nem irt alá, a politikai foglyokra: *Bezerédy*, *Palóczy*, *Irinyi*, *Tóth Lőrincz*, stb. képviselőre csak fogságot mért, sőt — mikor ezek a kegyelmet megköszönni jártak nála — az öreg *Palóczy* üdvözlő szavaira sirva fakadt volna (július 1-én). Bukása már ekkor el volt határozva. Július 8-án híre ment a grófi palotában, hogy *Haynau* kiköltözni készül. E hírt másnap *Károlyi Lajos* gróf is megerősítette azzal, hogy *Haynaut* nyugalmába küldötték, s utóda *Wallmoden* nagyváradi parancsnok lesz ideiglenesen. 11-én *György* gróf látogataga meg a bukkott nagyságot, s kényvet nyújtott be nála, hogy a kormány a katonai kormányzó távozása után a grófi palotát a főhadiszállástól jövőre megkímélje. Július 14-én közölték a lapok *Haynau* bucsúszózatát a hadsereghez, s az nap délben a helyőrségi tisztikar nagy galában tiszteelt nála a grófi palotában bucsúkihallgatáson. Július 16-án este zenés takarodó bucsúztatta el volt főparancsnokát a helyőrségtől. Érdekes, hogy a zenekar a palota előtt — szokás szerint — megállván, ezúttal először magyar zenebarabokat is játszott, a hallgató néptömeg pedig tapsolt és éljenzett! *Haynau* július 18-án kora reggel hagyta oda a Károlyi-palotát, s titkon Ó-Budára ment, oda rendelve a bécsi hajót, mely őt s családját Magyarországból elvitte...

KÉPES LEVELEZŐLAPOK.

Nincs még olyan nagy ideje, hogy Európa országában életbe léptették a levelezőlapok intézményét s ma már ezeket is ugyanaz a sors érte utól, mint előbb a levélbélyegeket. A gyűjtők megrohanják, lapok, egyesületek alakulnak, melyeknek kizárólagos feladatuk a levelezőlapok gyűjtése, sőt akadt már egy pár iparos is, ki elég nyereséges üzletnek tartja, hogy főképp levelezőlapok elhelyezésére szolgáló albumok készítésével foglalkozzék. A gyűjtés központja jelenleg *Lipose*, hol a «Képes levelezőlapokat gyűjtők központi szövetsége» (nemde elég hangzatos cím!) egy «Der Postkarten-Sammeler» című folyóiratot ad ki *Heitmann Ernő* szerkesztése alatt.

A gyűjtés természetesen ha nem is kizárólag, de főképp a képes levelezőlapokra irányul, melyek az újabb időkben óriási mértékben szaporodtak el, úgy, hogy ma már nem is jöhet számításba oly fűrűdhely, nyaralótelep, vagy utazóktól többé-kevésbé gyakran látogatott város, melyben saját képeivel diszített emlék levelezőlapokat ne árulnának s ezenkívül minden kiállítás vagy más nagy «sokadalom» alkalmából rögtön megjelentek a képes levelezőlapok, hogy ebben a telefonos és fonográfos korszakban legalább a

DISZKOSZ-DOBÓK CSOPORTJA.

Dr. Porteleky László (M. A. Kl.). — Báthy Pál (M. A. Kl.). — Svoboda Alajos. (A. C. Sparta—Prága. Győzeles). — Fazekas János (Ó-budai T. E.). — Ruda Győző (III. ker. t. v. e.). — Cretter Részó (M. U. E.). — Gail Dániel (H.-M.-Vásárhely). — Szilágyi Gyula (H.-M.-Vásárhely).

A MAGYAR ATHLETIKAI KLUB 1897. ÉVI ŐSZI VIADALA. — Divald fényképe.

képét is mutassuk be annak a helynek, a hol levelünk írásakor időztünk.

A képes levelezőlapok eredete 1872-ig vihető fel, midőn egy nürnbergi papírkészítő készített ilyeneket. 1880-ban már mintegy száz helyen utánozták ezt a példát, különösen Svájcban, de valóságos mindennapi jelenségek csak 1885 óta lett, midőn Németországban és Ausztriában Magyarországon egyszerre engedték meg, hogy magánosok is készíthessenek levelezőlapokat. Az engedélyt a legtöbb ország megadta, sőt Francia- és Olaszországban a levelezőlapok elő-részére is szabad képeket rajzoltatni; ellenben Angliában és az amerikai Egyesült-Államokban a levelezőlapokat csak az állami postahivatal készítteti s így ott a képes levelezőlapok ritkábbak.

A legtöbb képes levelezőlap természetesen városok látképeit vagy egyes nevezetesebb épületek színnymatait közli. Pár évvel ezelőtt még büszkeséggel mutogatták egymásnak azokat a levelezőlapokat, melyeket például az éjszaki sark vidékeiről vagy az Eiffel-torony tetejéről irtak s bizonyossággal annak képét is elküldték. Ma már ezek a helyi érdekű képes levelezőlapok nagyon is közönségesek levén, mindenütt új-új képtárgyakat igyekeznek kitalálni, melyek valami nevezetes alkalmi eseményre vonatkoznak (pl. Vilmos császár magyarországi útjában is készítettek ily alkalmi dolgokat), avagy tréfás ábrázolásban az illető levélről hangulatát akarják kifejezni: szűret, lakodalmat, vendégség s más jelenetek alkalmazásával. Magyarországon tudvalevőleg maga a postaigazgatóság adott ki az ezredévi ünnepek alkalmából egy egész gondosan kiválogatott sorozatot történeti képekkel.

Az ily képes levelezőlapok gyűjtése valóban nem éppen utolsó élvezet. Nagyobb sorozata a világhírű tájképeknek már magában is élvezetet és tanúságot ad, de e mellett igen sok kép való-ságos műbuccsál bir. 1880-ig nagybörzst aczélnymatú képeket adtak, de azok már ritkák, valamint az oly képek is, melyeket csak fekete színű fametszés, autotipia, lithográfia útján készítenek. Jelenleg a világos nyomás uralkodó színes- és aquarelnyomásokkal, melyek — ellentétben a távolra ható falragaszokkal — finom részletek által tünnek ki. Köhler hamburgi tájképei például valósággal művészi alkotásaiak.

A gyűjtők szenvedélyét neveli továbbá az a körülmény is, hogy igen sok alkalmi levelezőlap rövid idő alatt teljesen elfogy s így megszerzésük nehézségebe ütközik s ez a nehézség a gyűjtő önértetét emeli. Nem messze van az az idő, midőn lesznek képes levelezőlapok, melyekért ezeket fizetnek a szenvedélyes gyűjtők, éppen úgy, mint ma már egy pár levélbéljegért.

A «MAGYAR ATHLETIKAI KLUB» ŐSZI VIADALA.

Október hó elején tartotta a magyar athletikai klub ez idei őszi versenyt, melynek egyes jeleneteit fényképi fólvételek után mi is bemutatjuk lapunk mai számában.

Elég sok szereplő és változatos sorrend jellemezte a versenyt, melyet a közönség élénk érdeklődése kísért.

A verseny nemzetközi volt, mert Ausztrián kívül Németország sportvilága is küldött képviselőt *Diebold* Bruno, a berlini «F. C. Germania» tagja, személyében, a ki csak nem rég nyerte meg Európa kontinentális bajnokságát a rövid távra; de ezúttal kevesebb szerencsével versenyzett, a mennyiben a 100 yardos sifutási országos bajnokságban nyert ugyan egy előfutamot, de a döntőben elmaradt s *Koppán*, *Gerentsér* és *Speidl* mögött a negyedik helyre szorult, indult még a 220 yardos handicapban is, de ott a döntőbe már be sem juthatott. Az idegenek közül legszebb eredménnyel dísekedhetik *Svoboda*, a prágai «Sparta» tagja, ki a diszkoszdobásban győnyőrdi sikert ért el 30 m. 82 cm.-es dobásával. A súlydobásban ellenben kiváló hazai erőink mögött, minők *Réthy* Pál (M. A. Klub), *Szilágyi* Gyula (H.-M.-Vásárhely), *Gail* Dániel (H.-M.-V.), dr. *Porteleky* László (M. A. Klub), elmaradt. *Graf* Felix, a bécsi W. A. Klub tagja, 20 m. előnnyel indulva megnyerte az 1 ang. mérföldes térelőny-versenyt. A hazai erők közül *Koppán*, *Pertich*, *Gerentsér*, *Schubert*, *Réthy*, *Gebauer* (Pécs), *Sacher* nyertek első díjakat, a két kerékpárversenyt a magyar athletikai klub két fiatal tagja: *Lauber* Dezső és *Kirchknopf* Ferencz nyerték meg.

A magyar athletikai klub büszke lehet e leg-utóbbi viadalára, melynek győzelmeiből a javarésze neki jutott, a mennyiben 12 versenyszámból 7-et nyert meg, köztük egy országos bajnokságot. A sikerben első sorban osztozkodhatik vele a Magyar-Úszó-Egyesület, mely számos jó versenyzőt állított a starthoz. Képviselő volt a versenyen s díjakat nyert a helyi egyesületek közül a «Testedzők Köre», melynek ez volt első nyilvános szereplése, továbbá az Ó-budai tornaegyesület, a III. kerületi torna-vívóegyesület, a «Condor» és «Fecske» kerékpáros

Dr. PORTELEKY LÁSZLÓ DISZKOSZ-DORÁSA.

egyesület, a vidékiek közül a «Hódmező-Vásárhelyi tornaegyesület», meg a «Pécsi atletikai klub».

EGYVELEG.

* Hatalmas csillaghullás lesz 1899 november havában, s több milliárd meteor lesz látható. Ennek az égi tűneménynek előjelei már a jelen évben is fognak mutatkozni november 14-én és 15-én kora hajnalban az égbolozat k-leti és éjszakai részén, ha elég tiszta lesz s a holdvilág nem rontja meg a látványt. A lehulló csillagok nagyobb része az Oroszlán-csillagképpel látszik összefüggőnek s ezért Leonidák nével jelölik a csillagászok. Éjfél után kezdődik meg az érdekes látvány.

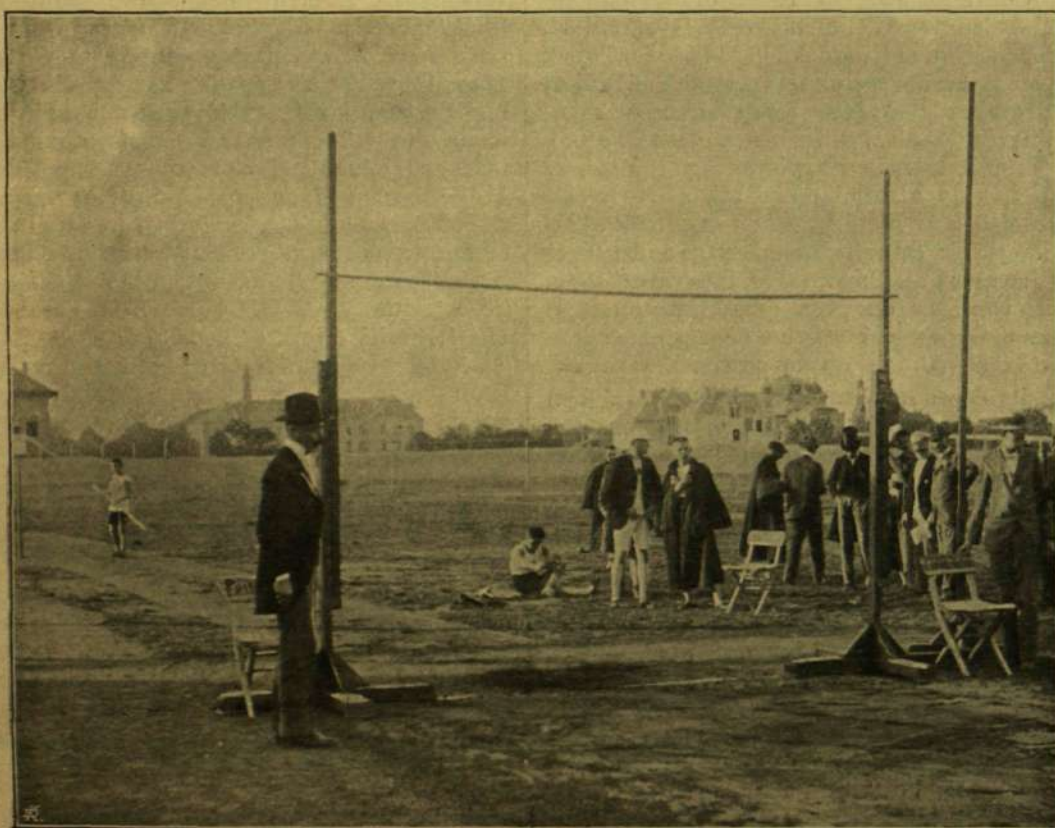
* A legnagyobb teleszkopot most állították fel Chicagóban. A lencse átmérője egy méter, súlya 4 1/4 mássa. A lencse csiszolása öt évi munkába került.

* Házi állatokat nem tartanak a japánok. Nem esznek húst, nem isznak tejet s ezért ökröt csak kivételesen tartanak, főképp Yeddóban, mivel a mikádó családja tagjainak temetésekor a gyász-kocsit ökrök vonják. Ló, szamár és öszvér sincs, mivel a kocikat emberek vonják. Hiányzanak a kutyák is a háznál, de vad kutya van sok. Juh, kecske, disznó szintén nincs, s mivel öltöztetik

DÖNTŐ FUTAM «MAGYARORSZÁG BAJNOKSÁGÁÉRT» 100 YARDOS SIKFUTÁSBAN.

Tasnady indító. — A versenyzők sorban: 1. Gerentés László (M. A. K.). 2. Koppán Pál (M. U. E.) bajnok. 3. Speidl Zoltán (M. U. E.). 4. Diebold Bruno (Germania-Berlin.)

RÚDUGRÁS.

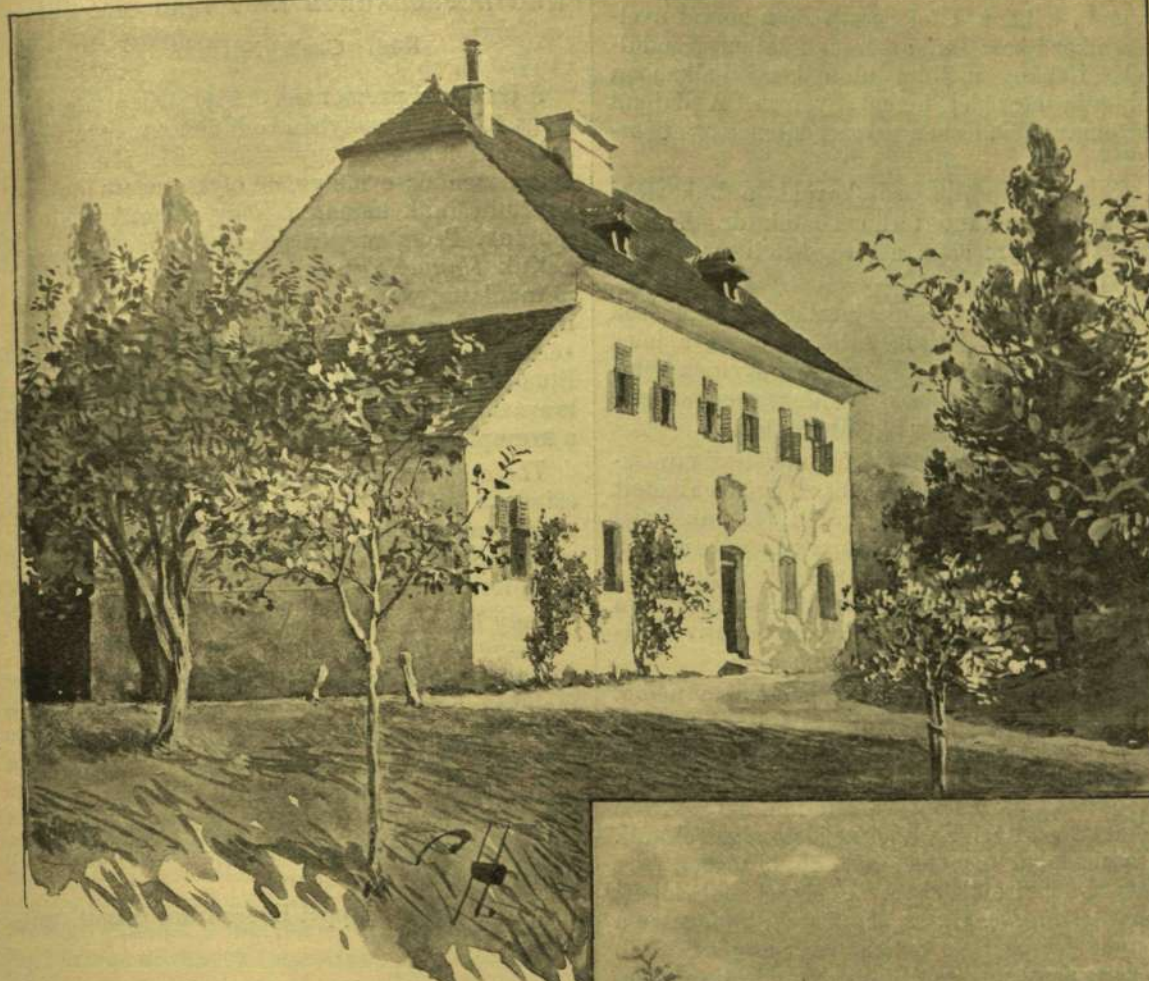
A MAGYAR ATHLETIKAI KLUB 1897. ÉVI ŐSZI VIADALA. — Divald fényképei.

selyemből vagy növényrostokból készül, a vadállatok bőré sem használják fel. Tyúkot, kacsát és galambot jóformán csak idegenek esznek.

* Új fészeképítő halat fedezett fel dr. Bell kanadai tudós a Hud-on-öböl déli részében. Az indiánok avadoznak, azaz köhordónak hívják, mivel tavasz-zal tömegesen építik kövekből, homokból és törmelékekből a víz alapján fészkeket, gyakran fél kilogramm súlyú követ vivén szájjukkal. A nőstények ikráikat a kövek közé rakják Nyáron, midőn a folyók vize apad, ezek a jelentékeny nagyságu közös fészkek halak részben szárazon vannak, de akkor már a kis halak is kiköltöztek innen.

* Eredeti büntetés. Natchez amerikai városban egy a Mississippi partján levő kártyabarlangban elvesztette az ott kikötött gőzhajó egyik utasa pénztárcáját. A hajó kapitánya hosszas eredménytelen kutatás után megfenyegette a kártyabarlang tulajdonosát, hogy elviszi házat, ha a hajó indulása előtt nem kerül meg a pénztárcza. A kitűzött időben matrőzaival összekötöztette a házat és az ablakokat a legvastagabb kötelekkel s újból kérte a pénztárczát, mire csak szitkozódásokat kapott válaszul. Erre visszatért a hajóhoz, megadta az indulás jelét s a kötelek huzása következtében a ház ropogni kezdett. A háztulajdonos megijedt s az ablakon rögtön kidobta a pénztárczát.

* A mandzsuk földjén, Khina északi részén, megkezdették a vasútépítést az oroszok. Transzbajkálából ágazik el ez a vasút a nagy siberiai vasút fő vonalából s közel 2500 km hosszúságban megy át a mandzsuk földjén Vladivosztozt orosz

DEÁK FERENCZ SZÜLŐHÁZA SÖJTÖRÖN.

DEÁK FERENCZ SZÜLŐHÁZA.

Zalamegye újabb szép jelét adta halhatatlan nagy fia, Deák Ferencz emléke iránt állandóan táplált nagy kegyeletének. Egyszerű, de diszes emléktáblával jelölte meg közelebb Söjtörön azt a házat, melyben a «haza bölse» született. A fehér márványtáblára ez van vésvé: «Zalamegye halds kegyelettel öröklötte meg 1897. aug. 8-án e táblával annak emlékét, hogy itt született a haza bölse Deák Ferencz 1803. okt. 17.» Söjtör a Deák-családnak nem öröklött, hanem szerzett birtoka volt. Deák Ferencznek az atyja vásárolta. De az ó-divatú nemesi házat csak kevés ideig lakta s így Deák Ferencz csak első gyermekkorát töltötte itt, mert a család átköltözött az ugyancsak zalamegyei Kehidára, mely a negyvenes évek során s az ötvenes évek elején kedves lakhelye volt Deák Ferencznek. Söjtör 247 házból álló kis község a zalamegyei járásban; 2100 főre menő lakossága tiszta magyar s földműveléssel és részben kisiparral foglalkozik. Az emléktáblával megjelölt nevezetes ház olyan szilárd épület, hogy még nagy időkön át képes lesz daczolni a mulandósággal. Lapunk mai száma képből bemutatja Deák Ferencz szülőházát, melynek épen az ajtaja fölött látható a falba illesztett emléktábla. Szintén bemutatjuk Söjtör falu fő utcáját is, melynek fák árnyékában sorakozó csinos házai a lakosság jóllétéről tanúskodnak.

AZ OSZTRÁK KÉPVISELŐHÁZ.

A bécsi «Reichsrath» felé fordul most a közfigyelem. Nemcsak azon példátlan botrányok miatt, melyek ott napról-napra meglepő, sőt megdöbbentő változatosságban történnek, hanem mert ott most az egész monarchia népeire nézve elsőrendű fontosságú ügyek felett folyik a körömszakadtig való harcz.

Ezért igen időszűrnek véljük, hogy az osztrák képviselőházat közelebből ismertessük és annak egy ülést képből is bemutassuk. Az osztrák képviselőház általában egyike a legérdekesebb parlamenteknek, levén az valószínűleg egyelege a különféle nemzeteknek, s a zajosabb napokban, a milyenekben bőven van része, ugyancsak hasonlít a bibliában leírt bábeli nyelvvárhoz. Mikor az újonnan választott képviselőket esküdtételre szólítják föl, az esküformulát kilencz különböző nyelven kell fölvonni.

SÖJTÖR FŐ UTCÁJA. — Singer Sándor fényképei után rajzolta Háy Gyula.

A nem német néptörzsek képviselői jogot tartanak arra, hogy a «Reichsrath»-ban saját nemzeti nyelvükön beszélhessenek. Néha el is kezd egy-egy szláv szónok povelálni, természetesen csak nemzeti tüntetésül, mert hiszen ha a különböző szlávok meg akarják egymást érteni, kénytelenek egymással — németül beszélni.

Nem német beszédek eddig föl sem vettek a gyorsírói jegyzőkönyvbe. De nem is hallgatja meg azokat soha más, mint legfőleg az illető szónok földie. A többiek elszélednek, a gyorsírói jegyzőkönyv pedig röviden megjegyzi, hogy az illető szónok beszédét mondott — nem német nyelven.

A «Reichsrath»-nak 425 tagja van, s 18 párta és pártföderációk oszlik.

A nem németek együtt a képviselőház nagy többségét alkotják; szövetségeseik a német katolikus néppártiak, meg részben a keresztény szociálisták. A szlávok szíves kitarással hódít mind nagyobb német területeket Ausztriában. A Badeni minisztérium tagjai közt három lengyel van; a központi hivatalokban csak úgy hemzsegek a szláv nemzetiségű udvari- és kormány-tanácsosok, míg a német hivatalnokok száma egyre csökken.

Az egész politikai élet fölött a nyelvkérdés uralkodik, mely a törvényhozás minden ágában, az igazságszolgáltatásban, az iskolában és a hivatalokban mindenütt szétszakadást okoz és ellentéteket támaszt.

Említetük, hogy a «Reichsrath»-ban a pártok száma jelenleg 18. Ha egy tekintetűt vetünk a széksorok felkérre, nyomban föltűnnek előttünk a pártok csoportjai. A márvány oszlopok között, melyek a felsővilágításu terem karzatait tartják, emelkednek a padok, melyekben jobbra

a szlávok töredékei s a klerikális német centrum tagjai, balról a német ellenzék, a szociálisták és a szélső balon a keresztény szociálisták ülnek. Itt-ott egy-egy nemzeti viselet is látható. A csehek zsinóros kabátot, u. n. csamarát viselnek, mely a francia «chamarre» szó származéka s 1848-ban jött divatba. Olykor német és szláv parasztöltözetek is láthatók; a stájer zöld joppét az ismert népköltő, Morré vitte be először a parlamentbe; Galiczia paraszt képviselői tarka varrású hosszú kabátokban jelennek meg. Ünnepekes alkalmakkor a lengyel mágánások fényes nemzeti diszruhákban pompáznak.

A ház klerikális-szláv többsége a maga párt-híveit ültette az elnöki székekbe. Az elnöki széket eddig dr. Kathrein Tivadar töltötte be, ki nem régiben lemondott. Kathrein Tirolban, Salurnben született. Salurn fontos szerepet vitt az első francia köztársaság inváziója idejében. Salurn szorosaiban Joubert francia vezér csapatai csúf kudarcot vallottak. Ezelőtt harmincz évvel Kathrein mint vadászszázadbeli katona küzdött a Garibaldisták ellen, kik a Garda-tó felől igyekeztek betörni Tirol völgyeibe. Később a politikai téren próbált szerencsét, s mindennek előtt, mint a harcias szellemű ultramontán «monsignore Greuter» adjutánsa, a római egy-

ház jogaiért lépett sorompóba. Mint fiatal ügyvéd, a klerikális «Tiroler Stimmen»-ben éles tollharczot folytatott Beust ellen, a ki a koncordátumot felfüggesztette s az állam tekintélyét az iskola- és házassági törvényben helyreállította. A hippachi völgyben tartott híres parasztyűlésen Greuterral együtt Tirol népét a tirol-i hitegységért folytatandó harczra buzdította. Az új felekezeti törvények megengedték a protestánsoknak, hogy Tirolban is alkotassanak egyházközségeket, ők ezt tömeges kérvényekkel akarták megakadályozni. Kathrein a római egyházi állam bukását is Beust magatartásának tulajdonította. Egy heves cikkeért akkor el is ítélték. Két hetet ült az innsbrucki fogházban. Az idő és tapasztalás most már verét kissé lehűtötték. Kathrein jelenleg 55 éves. Midőn heve elragadja, a tirol-i dialektus kemény torokhangján beszél. A katolikus néppárt, melynek az elnökségben Kathrein volt a képviselője, tagjai közé számítja a német alpesi tartományoknak csaknem összes parasztképviselőit és számos papot Tirolból, Felső-Ausztriából, Salzburgból és Stájerországból. A párt vezérei báró Di Pauli József és dr. Ebenhoch Alfréd. Di Pauli a bazeni völgyben fekvő kalterni várkastély ura, s már negyedszázad óta tagja a «Reichsrath»-nak, hol a katolikus centrumban mindig nehéz szerepet vitt. A konzervatív és felekezeti eszméknek buzgó védelmezője. Egyik beszédében a miatt panaszkodott, hogy az iskolatörvény a császárpapismust állította föl, mely a közoktatási minisztert bírónak teszi a vallási ügyekben. Di Pauli természetesen ellene volt a választói jog kiterjesztésének. Ugyanezt az álláspontot képviseli dr. Ebenhoch, a kit most leendő elnökül is emlegetnek. Ő a felső-osztriai katolikus népegyesület elnöke. Bregenzből

származik s külsejére és beszédére nézve is igazi alemann. Tolla, szava egyaránt éles. A Szalkammergut zöld tavainak s a pisztrángban dúsz Traunnak partjain lakó parasztság Ebenhoch vezetése s parancsnoksága alatt áll. A katolikus néppárt most a Ház többségének ha nem is a legnagyobb, de a leghatalmasabb csoportja.

A «Reichsrath» első alelnöke *Abrahamowicz* Dávid. Tagja a lengyel nemességnek, a «slachta»-nak, mely Galiciában még most is nagy hatalmú. A buzgó katolikus lengyel képviselők természetesen szövetségesei a katolikus cenzurnak, de mint szlávok, ellenei a németeknek, mint Lengyelország helyreállításának képviselői autonómisták, s azon haszon méltánylásául, melyet nekik az osztrák állammal való egybe tartozásuk nyújt, buzgó védői lettek a központi parlament jogainak. A Visztula partvidékén csak az utóbbi évtizedekben képződött egyenjogú polgárság. A nagybirtoknak a parasztság fölötti föltétlen uralma lassanként megdőlt. A városokban uralkodó nyomor, a nagy tömegekben kivándorló parasztszék insége arra indította a lengyeleket, hogy maguk gondolkodjanak ez állapotok javítása felől. *Hausner* és *Szecepanowski* bátran föltarták azokat a sebekeket, melyek a haladást, a nép boldogulását akadályozták. Pater *Sztójalowski* ugyan nagy zavarokat csinált az ő fölforgató eszméivel, s a rendet csak nagy nehezen lehetett helyreállítani, de most már a mandátumok nincsenek a lengyel központi választási bizottság kezében. Lengyel szociálisták, egy keresztény-szociális paraszti párt, mely vezérének, Sztójalowszkinak nevét vette föl, és radikális ruthének választották meg a lengyel slachta ellenében, s ma a lengyel padok helyett a szélsőbal padjain ülnek a szociál-demokraták és keresztény-szociálisták között. Az újonnan választott ház első vitája a választás előtt vizsgálati fogságba helyezett *Szajer* parasztképviselő kiszabadításával foglalkozott. *Szajer* két nap múlva elfoglalta helyét a képviselőházban s nagyon tört német-séggel mondott köszönetet kiszabadulásáért.

A többség harmadik csoportját a *cschek* alkotják. Közülük való a második alelnök: *Kramarz* Károly, a ki még csak 37 éves. Nemzetgazdasági tanulmányokkal foglalkozott s mint politikai hírlapíró alapítója volt egy külön pártnak, mely arra törekedett, hogy a cseh államjognak korszerű formát adjon. A reichsrathi cseh klubnak néhány kitűnő szónoka van, köztük dr. *Gregr* Eduard, ki a régi huszitaszellem képviselője, melyet Csehországban még nem sikerült egészen elfojtani. *Gregr* szerint Csehország még mindig a régi választókirályság. A csehek másik vezére dr. *Herold* József, a ki nézeteit e szavakban fejezte ki: «Mi nem akarunk jól táplált lakajok lenni, kik csillogó livrében ülnek a német szabadság phetonján s uraik által mumusokként hordoztatnak körül». Ez a mai cseh politikuskok gondolkozása s e politikuskok ma döntőleg hatnak Ausztria belügyeinek alakulására. A cseh államjog eszméjével szorosan egybefügg a cseh főnemesség érdeke. Már Metternich idejében mondták: «Ausztria sorsát egy tucszat cseh gavalér vezeti». A Schwarzenberg, Banquoy, Clary-Aldringen, Thun és Nostitz, stb. családok mindig hatalmas befolyást gyakoroltak a politikai helyzetre. Képviselőik a «Reichsrath»-ban külön csoportban egyesültek s jelenleg a cseh nemzeti töredék törekvéseit támogatják. Egyik vezérük *Schwarzenberg* Frigyes herceg, a legnépszerűbb cseh főúrak egyike, a ki minden alkalommal hangoztatja a cseh királyi koronázást. A legkülönbözőbb, hogy jelenleg egy magyar gróf áll a feudális cseh nemzeti csoport élén. Ez az erdői gróf *Pálffy* egy sarja, ki házassága által Csehországban több nagy birtokhoz jutott s most nagy buzgalommal harcol a cseh nemzeti eszmék mellett.

A többség magvát tevő három nagy pártból több kisebb külön csoport sorakozik. A délszláv klubhoz tartoznak a krajnai és isztiai szlovének s Dalmácia horvátjainak és szerbjeinek képviselői. Ezeknek is Nagy-Horvátország és Nagy-Szerbia kellene, s azon törekednek, hogy Isztriában, Dalmáciában, Triesztben és a Quarnero szigetein a velencei uralom utolsó nyomait is elenyésztessek. E csoport egyik vezére *Biankini* György pap, ki a dalmát tartományi

gyűlés legféltelmesebb szónoka. Hatalmas hangú szónok, s ha a «Reichsrath»-ban horvát nyelven elkezd beszélni, a terem falai megrendülnek. Néhány mondat után kissé halkabban folytatja beszédét német nyelven. A dalmát tartományi gyűlésben egyszer kilencz óra hosszat beszélt.

Külön csoportba sorakoznak a bukovinai románok. Feltűnő férfú köztük dr. *Zurkan* János archyepresbiter, a görög-keleti metropolia képviselője.

Külön cenzurni csoportot alkotnak az olaszok is. Legkiválóbb köztük *Attilio Hortés*, a jeles irodalomtörténész és Boecacio műveinek kommentátora. Az olaszok természetesen szövetszettek a szlovének és horvátok ellen.

Gróf *Falkenhayn*, volt földmívelési miniszter, őt más német klerikálissal együtt alkotott egy külön csoportot. A gróf a felső-ausztriai nagybirtokot képviseli. Miniszter korában éppen az agráriusok között talált a legtöbb ellenzőre, a kikhez előbb ő is tartozott. A támadásokra éles hangon szokott felelni. Konzervatív érzületét minden alkalommal hangoztatja.

A ház baloldalán többségben van a német elem különböző politikai árnálatainak, köztük az ötagú *Schönerer*-töredék. Ide jutott a 14 szociál-demokrata is. Ez oldalon ültek egykor az osztrák parlament vezérferfiái, az ausztriai német nép díszel. Ezeknek az ideje régen elmúlt. A szabadelvű németek most kisebbségben vannak a képviselőházban. A német haladó párt vezérei: *Funke*, *Gross* és *Pergell*, támogatva a német néppárt és a *Schönerer*-csoport által, vezette az obstrukciót a nyelvredeletek ellen, melyek a Badeni kormányt az előbbi ház föl-oszlatására kényszerítették.

A keresztény-szociális párt élén dr. *Lueger* Károly, Bécs sokat emlegetett polgármestere áll, kihez Bécsnek és Alsó-Ausztriának csaknem összes képviselői csatlakoztak. *Lueger* igazi néptribun, ki a bécsi nyelvjárást kitűnően beszéli. A képviselőházban a legszélső baloldal egyik padjában foglalt helyet «Bécs ura», a hogy hívei nevezik. Szerinte a politikai pártkérdés Ausztriában jelenleg ez: «antikeresztény, vagy keresztény; harmadik nincs».

Hívei közt legérdekesebb ember *Liechtenstein* Alajos herceg, az uralkodó hercegező unokaöccse. Ő is nagy népszerűséggel bír Bécs lakosága előtt. A szikár, nyakig begombolt hosszú kabátos férfiúról alig hinné valaki, hogy valamikor nyalka huszártiszt volt. A herceg első neje miss Fox volt, egy dúsgazdag angol hölgy; második neje polgári származású asszony. Első házasságából származott lányai apácákká lettek.

A szociálista csoporthoz tartoznak németek, csehok, lengyelek, ruthének s vezérük egy lengyel, *Daszinszky* János, a ki igen ügyes szónok. Zürichben és Lembergen végezte egyetemi tanulmányait s első föllépése óta nagy agitátor volt. Oroszországban el is volt zárva hét hónapig. Majd hazatért Lengyelországba, ott a szociálista mozgalmakat szervezte és sok munkáslapot adott ki lengyel nyelven. Igen sok munkásgyűlésen megfordult és szerepelt mint szónok.

Ime, nagyjában vázolván, ilyen tarka képpé csoportosulnak az osztrák parlament pártjai. Ilyen széthúzó elemek torzalkodásai s felekezeti és nemzetiségi gyűlölködései mellett a parlament természetesen nem folytathat nyugodt, zavartalan és mindent megfontoló munkásságot. Ez állapotok láttára nem csodálkozhatunk, hogy az osztrák németek híres jogtudósa, Unger volt igazságügyi miniszter, mikor miniszteri tárczáját letéve, egyetemi tanári székebe visszatért, első előadását e szavakkal kezdte meg: «A politika komoly játék, a tudomány vidám komolyság; a politikában hatalmat és sikert hajhásznak, a tudományban igazságra és ismeretre törekszünk.» Valóban a hatalom és siker hajhászása, a gyűlölködés és türelmetlenség nem engedi, hogy az osztrák parlament nyugodt megfontolással dolgozzék, s a Reichsrathban a pillanat önző követelése, mely rögtöni kielégítést akar, dönti el a törvényhozás határozatait, nem engedve annak időt sem, hogy a pártdekeken felül magasabb szempontokra emelkedjék.

MAGYARORSZÁGRÓL VALÓ ÍRÁS 1682-BŐL.

Közi: Czako Elemér.

A jászvári premontrei könyvtárban van egy sárga foliás, a melyben bennünket magyarokat csúnyául letárgyal egy német író. Mindössze 200 esztendő e könyv, de olyan mesés dolgokat tud rólunk mondani, hogy magunk is elbámulunk. Pedig még rozszakarral sem vádolhatjuk *Happel Everhard* urat, sőt ellenkezőleg jó indulattal van a magyarok iránt, s ezen jó indulatnak köszönhetjük, hogy minden áron «érdekes» népek akar bennünket feltüntetni. Elmondja, hogy nálunk az erdőben vadlovak tanyáznak, az arany meg úgy terem, akár csak a krumpli; gyökere és hajtása vagyon.

Thesaurus Exoticorum e jeles könyv első címe, a következő 2-od és 3-ad rangú vagyavagyval kezdődő címekben régi jó szokás szerint elmondja az egész könyvének tartalmát, ilyen formán:

vagy *Kincses Szekrény,*
avagy *külföldi különöségek*
ázsiai, amerikai és afrikai népekről,
melyben különösen szó lesz a perzsák, mexicóiak, peruiak, hollandiak, törökök és magyarokról. A ránk vonatkozó részletezett czimben ísszi, hogy beszélni fog összes «császárajnokról». Nimródul kezdve I. Lipótig, továbbá Magyarország nagyságáról, termékenységről, hatalmas voltáról és más egyebekről.

Halljuk tehát *Happel Everhard*ot magát, mit mond:

Az ország gazdagságáról.

Az igaz keresztény, ha Magyarországról ír, több könnyet kell hogy folyasson, mint tintát, nem a természet vagy lakosi rossz volta miatt, hanem mert ezen áldott országban nagyobb részt a pogány törökök uralkodnak.

Volt idő, midőn a magyar hatalma kiterjedt egyrészt Lengyelországtól kezdve a Fekete-tengerig, másrészt a velencei tengerig, tehát jókora földet birt, és még hozzá milyen földet! Most összezsugorodtak határai alig egy negyedréssz nyire.

Kitűnő termőföld a magyar föld. A vetés akkorára nő, hogy ki nem látszik belőle a koozi, ha belehajt. Gabona sok terem s a rabló törökök elől földalatti vermekbe rejtik, nem valami félreeső helyre, hanem gyakran az út mellé, hogy annál kevésbbé essenek gyanúba. Vannak ez országnak dúsz legelői és hizott ökrök. Legnevezetesebb azonban a halászat, mely szintén nagyon jövedelmező. Azt mondják, a Tisza nevű folyónak 1/3 része hal s csak ki kell meríteni belőle, alágyítani és kész a halétel. A folyók mentén mindenféle madarak élnek; de már a Dunán nem igen lehet hatytty látni. Legnevezetesebb folyója ez országnak a Dunán kívül a Tisza, igazi magyar folyó, a Kárpátokban ered s Belgrádnál (?) ömlik a Dunába, tehát az ország határára túl nem lép. Mindjárt forrásától kezdve (?) hajókázható; különös sajátsága pedig e folyónak, hogy déli időben sokkal lassabban folyik, mint egyébkor. Hegyei meredek és járhatatlanok; magasabbak, mint a svájci hegyek és sok helyütt találni bennük barlangot, melyben sárkány lakik.

A termett aranyról.

El nem mulasztathom, hogy meg ne emlékezzem Magyarországról legjelesebb termékeiről, melyet *aurum vegetabilen* neveznek, azaz termő arany. *Henrich Martin* híres eperjesi orvos jegyzetéből tudom, hogy egy magyar nemesnek, Walpatáknak, szőlőjében kertésze munka közben valami sárga hajtást pillantott meg, midőn ki akarta húzni, nem bírta, mert gyökere mélyen benyúlt a földbe; majd kapával neki esett, de sehoggy sem boldogult, végre nagy fáradsággal egy arasznyit letört belőle, a melyet egy aranymivesnek megmutatván, nagy öröme megráta, hogy a legfinomabb és legtisztább arany. Egy hét múlva a kertész visszatért az aranytermő venyigéhez, akkorára az már ismét kinőtt, letört újból egy palczikát. Addig járt így az aranytökre, míg gazdája s a hatóság megszéd nem vették; de akkorára ő már igen meggazdagodott.

Egy másik jobbágy szántás közben talált egy

meggyökerezett aranyrudat. Volt néhány öl hosszú, a hogy végig kiástá. Természetesen nem tudta, mily becses kincsnek a birtokába jutott. Mikor egyszer Eperjesre egy nagy szekér fát fuvarozott, az ökörijármóba igazította az aranyrudat szögnek; meglátta ezt a városban egy aranymives, s mindjárt körül fogta a parasztot, a ki valami csekélységért el is adta azt neki. Az aranymives tudakolta azt is, hol lelte; de mikor keresték, nem akadtak arra a helyre többet soha. Még inkább csodálatra méltó az a szőlő, melyet *Rákóczy Zsigmond* erdélyi fejedelem 1651-ben Patakon, Tokaj mellett, lesszüretelt; annak magja tiszta színarany volt.

1670-ben «*Kemene Lasko Viconte de Zembelin*» szőlőjében szintén lettek olyan szőlők, melyben mag helyett aranyszemek voltak. Ugyanezen időben egy paraszt egy kiapadt patak ágyában hatalmas aranynövényt lelt. *Rádai Ferenc* erdélyi fejedelem meg *Putterson* úrnak olyan aranyanyagot ajándékozott, mely lágy és zsíros volt, mint a vaj, de ha szabad levegőre vitték, megkeményedett, mint a többi rendes arany.

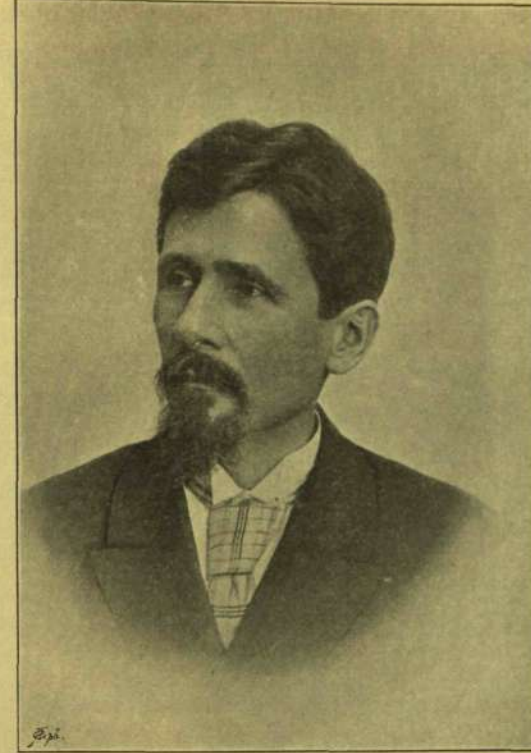
A magyarországi Kemény grófné állandóan egy arany drótcskát hordott az újján, mely úgy karikába volt kunkorodva, mint egy gyűrű; ez szőlővenyigén termett «bajúsz» (szőlőkaes) alakjában. Különös alakokat találnak néhol a termett aranyon; az ember csak csodálkozhatik rajt. A drezdai kincstárban mutogatnak még ma is egy arany keresztet, mely tökéletes formában nőtt ki a földből. Danzigi de Royers egy sző kapott a spanyol királytól néhány font nehézségű ezüstöt, a melyen a leggyönyörűbb képek, fak és növények látszóttak; ez szinte Magyarországon termett. A *sneebenberg* Szent-György-tárnában egy ezüst emberkét lettek, a mely gyermeket czipelt a hátán. De ki képes az ország összes nevezetes kincseit és termett ásványait felsorolni? A természettudósok különféle véleménynyel vannak e csodás növényről; némelyek úgy tartják, hogy ily aranyesszék úgy nő, mint szarvasnak a szarva, csak az érző erő (a «*fühlennde Kraft*») hiányzik belőle. De ezzel még nincs megmagyarázva némely gyümölcsben és fában lelhető aranymagocska származása, mert azok rendesen lágyak, mint a vaj. Ezen lágy voltuk onnan eredhet, mert a szőlő és a fa gyökerein át szívja föl a földben rejtő aranynedvet s ugyancsak átszűrődik rostjainak csatornáira, míg valahol megtelepedik és némileg összeáll.

Sok különös dolgot tud még Magyarországról s a magyarokról a derék *Happel Everhard*. Az sem utolsó, mikor elmeséli, hogy Konstantinápolyban őrzik két oly óriás kigyónak a bőrét, melynek pikkelyeire két fogoly magyar betűnként ráírta az *Lidast és Odysseid*, stb. stb. Engedjük el a jó németnek, a miket még összefirkál Magyarországról, a török háborúkról és a fantáziának szabad tért engedő egyéb dolgokról. De halljuk, mit mond

Magyarország lakóiról.

Már csak azért is nagyra kell becsülnünk a magyarokat, mert mostan ők szolgálnak a leg-erősebb és csaknem egyedüli védőfalú a kereszténységnek a törökök ellen. Örökös harcban találjuk őket; derekasan is értik a fegyverforgatást s bátrak a halálmegvetésig. E népnél több becsülete van a fegyvernek, mint a tudományoknak és könyveknek; mindamellett sok derék, finom, tanult ember van köztük, kik a német és németalföldi akadémiákon is számot tesznek. Vilmos-János brandenburgi fejedelem 1628-ban azon kiváltságban részesítette úgy az erdélyi, mint a magyarországi magyarokat, hogy a frankfurti egyetemen mint odaválók tekintsenek, élvezhessék a Bacchus-szaru kiváltságait, ugyancsak így Heidelbergában is.

Ezen nemzetről törvény, hogy ha fiórkös nincs, minden vagyon a királyra száll. A barátságot úgy apolják és gyakorolják, hogy már a bölcseben elmáskásítják gyermekeiket. Nyelvök egy európai nyelvvél sem rokon; de igen jól értik és beszélik a deák nyelvet, nemcsak az urak, hanem a katonák, kocsiosok és halászkok is. Erdélyben a magyarokon kívül laknak még szászok és székelyek s a hegyek között kevés oláh nyelvet beszélő pásztor. Legtanultabbak a szászok, kiknek 7 szép várak van, egy, a főváros, Szében, akkora, mint Bécs. Ő utánuk ügyesség

LOSANICS SIMON, AZ ÚJ SZERB KÜLÜGYMINISZTER.

POPPOVICS ISTVÁN, AZ ÚJ SZERB PÉNZÜGYMINISZTER.

ANDANOVICS JEVREM, AZ ÚJ SZERB BELÜGYMINISZTER.

dolgoiban is mindjárt a «*Zücker*»-ek (székelyek) következnek.

Hadba a magyarok inkább lovon járnak, mint gyalog; fegyverük a lándzsá, melyet ők kopjának hívnak, a kard, pallos, fejsze vagyis bárd,

és az ostor, mely hosszú és apró szögeknek végződik. Lovasaikat huszároknak nevezik, kik sisakot, mell-, kéz- és lábvért viselnek, mely fölött valami vérengző vadállat bőrét is hordják. Baloldalon van a kard, s a jobboldali nyeregkapába rejtve egy mérgezett tör. Jobb kézben tartják állandóan a kopját; kis zászlóska lobog a végén két szeletben; a kopja nyele fehérre és vörösrre van festve, és a markolás fölött karima környezi, hogy meg ne csúszsék a kézben; ugyancsak a kard markolatát is kosár övezi.

A nem hadi ruházatjuk a magyaroknak igen kényelmes. Egy kabátból áll, mely se nem hosszú, se nem rövid, és a lengyelekhez hasonlóan bélelik és prémezik. A nemes emberek és nagy tisztségen levők vagyont érő ruhát viselnek; többnyire a vörös színt kedvelik, vagy általában az élénket, mint kék, sárga, fehér, zöld, ritkán látni valakit feketén ruházkodva; még a papok is lilában s biborban járnak. Az asszonyok és lányasszonyok rövid ködmént viselnek a legdrágább prémőrrel bélelve. A parasztszék alsó kabátja kék, piros, vagy zöld, a felső pedig durva posztó-szővet, melyet «*Gerbernek*»-nek hívnak. Ezen leírt ruházat oly kényelmes lovon, mint gyalog, hogy a szomszéd szlávok, horvátok, sőt a törökök is olyat kezdenek hordani.

A TIBETI NAGY LÁMA.

Közép-Ázsiának legtitokzatosabb országa Tibet, melyet a Himalája óriás heglánczolata s egyszersmind népének és uralkodóinak vakbuzgó feltékenysége csaknem teljesen elzár a gyűlölt idegenek elől, hova tudvalevőleg húsz évvel ezelőtt a magyar Széchenyi Béla gróf sem tudott bejutni. A buddhista papok, kik a névleg Khinához tartozó országnak valóságos urai, kiváló gondot fordítanak arra, hogy európaiak be ne jussanak az országba. A mi keveset Tibetről tudunk, azt főleg az angoloknak köszönhetjük, kiknek indiai kormányra már régóta alkalmaz egyes kitanított keletindiai buddhistákat (pöndi), kik álruhában az ország lakott vidékeit bejárják s utazásaikról jelentéseket készítenek, melyeket aztán az angolok közzé tettek.

Hogy a buddhista papok vakbuzgó gyűlölete még jelenleg sem csökkent, arról igen szomorú tapasztalatokat szerzett közelebb egy angol hírlapíró, *Landor Savage* Henrik, ki a «*Daily Mail*» című újság megbízásából álruhában és titokban akart eljutni Tibet fővárosába, Lhasz-szába, mely egyúttal a buddhisták Rómája, és pedig Rómánál is szorosabb értelemben egyházi város, mivel lakosságának nagyobb része pap vagy szerzetes s fellegvárban csak templomok és zárdák vannak. Bármily óvatos volt is *Landor*, a buddhista papok megtudták az utazását, kémekkel vették körül s midőn a városhoz közel ért, elfogták és halálra ítélték. Később azonban meggondolták a dolgot. Hogy az angolok meg ne támadhassák őket, a halál ítéletet nem hajtották ugyan végre, de a szertartást elvégezték, a bakó kardja is ott suhogott az elítélt felett s midőn a kegyelmet kimondották, kinzásnak vették alá, hogy mégis megbűnhődjék. Vassal szurkálták, forró olajjal és tűzes vassal égették, éhezették s verték úgy, hogy mikor megszabadult, valósággal nyomorékká lett; szomorú kalandjának nyomai egész életén át megmaradnak.

Ezen nagy fölháborodást keltett esemény kapcsán bemutatjuk olvasóinknak a tibeti főpap (nagy láma) arcképet díszben. Egyik kezében az olvasóhoz hasonló s rokon czélokra szolgáló füzért tart, a másikban a sokat emlegetett imádkozó gépet, melynek forgatható felső részében hosszú szalagokra vannak felírva a leggyakoribb esetekre vonatkozó imádságok. Ez a gépies imádkozás nagyon elterjedt a lámáknál; mint képünkön látható, a főpap kísérelje is ilyet tart jobb kezében. Az itt bemutatott főpap azonban talán valamelyik más láma, s nem a dalai nagy láma, a buddhista pápa, mert az oly titokzatos lény, hogy a legtrikább esetben dísekedhetik valaki azzal, hogy látta; oly annyira elzárják a világtól a helyette uralkodó lámák, hogy nagyon elterjedt nézet szerint a dalai láma voltaképp csak olyan hülye báb, kit kis gyermek korától fogva természetellenesen nevelve butítanak. Mert

TIBETI LÁMA KISÉRŐJÉVEL.

a dalai láma a buddhista hit szerint magának Buddhának megtestesülése; ezért a buddhista pápa halála után rendszeren mindenkor csecsemő vagy legfőlegb egy-két éves gyermeket keresnek és választanak ki a lámák az e végre kiszemelhető gyermekek közül. Tény, hogy a lámáknak igen nagy hatalmuk van s Tibet maga egyházi állam, s a földgömbön levő vallásfelekezetek között ma a legtöbb híve éppen a buddhizmusnak van.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Hattyú-dalok és tört remények. Irtá dr. Káplány Antal. Szeged 1897. A cím nem egészen felel meg a kötet tartalmának, mert a mint a bevezetésből olvassuk, a kis gyűjtemény első részét nem Káplány Antal, hanem korán elhunyt hitvese, Galyas Izabella írta. S valljuk be, hogy minden formai fogyatkozásai dacára ez a kötet értékebb fele. Egy költői, bár kissé exaltált lélek nyilatkozik e szenvedélyes, szaggatott, rhapszodisztikus dalokban. A «Tört remények» című ciklust, mely Káplány Antal tollából folyt, bajos összhangzásba hozunk az előszóban említett szomorú történettel. Panaszos sohajokat, bús elégiákat várnánk itt, melyekkel az özvegyen maradt férj reményeinek romját siratja. De jóformán csak egy ilyen költeményt találunk, a legtöbb darab szerelmi dal, melyeket talán a vesztett boldogság visszaálmódásának kell tekintenünk. Mutatványul álljon itt egy-egy költemény a kis kötet mindkét részéből:

Beh szeretnék csalfa lepke lenni,
Egy virágról száz virágra kelni!
Napsugárban fürödni a lényem,
Csalfa csók lenne az üdvösségem.

Azt mondják, a csalfaság nagy véték,
Csapodár csók ajkadon kész méreg;
Jobban tudja csalfa lepke már ma;
Csalfa csókja száz virágnak álma!

Mater dolorosa.

Fájdalmas szűz anyánk
Mater dolorosa!
Telve fájdalommal...
Megváltó fiaddal
Tekints a soromra,
Adj irt fájdalomra
Mater dolorosa!

Te sokat szenvedtél
Mater dolorosa...
Égő szerelemmel,
Szent könyörülettel
Tekints hát fídra...
Sorom az «Ó» sorsa...
Mater dolorosa!

Deák Ferencz beszédei (1866—1867), összegyűjtötte Könyi Manó. Kiadja a Franklin-társulat. Kiegészítője ez a nagyfontosságú adatoknak, melyeket Könyi Manó Magyarország újabb történetéből gyűjt össze. Deák Ferencz korábbi beszédeit is töle birjuk bő magyarázatokkal, s most a kiegyezés korszakalkotó évének politikai hatalmas hullámveréséhez jutott. Az 518 oldalnyi kötet nemcsak Deák beszédeit közli, hanem a kiegyezés egész történetét, majd levelezés, majd naplótöredék, majd a fontosabb értekezések, tárgyalások és tervek leírása alakjában s ezek az utóbbiak az eseményekről közvetlen részben államférfiak tanúságtétele alapján. Lónyay Menyhért följegyzései, Andrássy Gyula gr. előadásai, Oreczy Béla b. naplója s hasonló adatok teszik alapját a leírásnak, mely jobbára írott forrásokból táruul az olvasó elé. Fölvette Könyi Manó e kötetbe a kiegyezési tárgyalások okiratait is, nevezetesen az értekezletek jegyzőkönyveit, üzeneteket s a 67-es bizottság tárgyalásainak egész anyagát, mindenütt kiemelve Deák Ferencz vezérő szerepét s beszédein kívül azt a befolyást is, a mit más módon gyakorolt az ügyek fejlődésére. A mű Deák legnevezetesebb államférfi szereplésének kútfői adatait kutatta föl. Ára 4 ft.

Corpus Juris Hungarici—Werbőczy Hármaskönyve. Az ezer év alatt hozott magyar törvényeknek a Franklin-Társulatnál megindult kiadásából (szerkeszti és magyarázza dr. Márkus Dezső bíró) ismét két kötet jelent meg. Az egyik az 1894. és 1895. törvényeket tartalmazza, utalással minden korábbi törvényre, az összes vonatkozó rendelkezésre és egyéb jogszabályokra. A vállalatnak u. n. modern vagyis 1836—1896-ig terjedő része így immár teljesse vált. A most megjelent két kötet másodikika Werbőczy István Hármaskönyvét foglalja magában, az eredeti latin szövegben és kitűnő magyar fordítással. A latin szöveget az összes jogforrások felhasználásával Kolosvári Sándor dr. és Óvári Kelemen dr., a kolozsvári egyetem tanárai állapították meg és látták el értékes magyarázó jegyzettel. Ugyanők végezték a legnagyobb gondossággal a Hármaskönyvnek magyar fordítását is és előszóban mondják el a Werbőczy életére és híres jogkörére vonatkozó adatokat. A gyűjtemény eme kötetének kiállítása is teljesen meg egyez az előbbiekkal. A husz kötetes nagy mun-

kából, melynek az ára fűzve 60 frt, kötve 75 frt, ezzel 14 kötet jelent meg s mindössze még hat van hátra.

A Budapesti Szemle novemberi kötetét általános érdekű dolgozat első közleménye nyitja meg «Keleti benyomások» czimen, Krccsmárik Jánostól, a szerajevói országos kormányzat volt tisztviselőjétől, ki nagy elismeréssel szól a megszállott tartományok haladásáról, de nem helyesli, hogy a mohammedán érdekek kellő figyelemben nem részesülnek. A mohammedán politikát látja ott szükségesnek, mert a boszniai és hercegovinai szerbekkel minél jobban bálnak, annál többet kívánnak, mint az ő felsége elé terjesztett panaszai (Kresmárik nagyon csekélységeknek mondja) bizonyítja. Forster Gyula folytatja «A katolikusok antonómiajáról» irt tanulmányát. W. J. Zielinszky Th. orosz tudós tanulmánya alapján «A kétezer éves Cicero»-ról ciklik, a ki ezelőtt kétezer esztendeje született, s a latin próza őseréjét világalomra juttatta. Cicero rendkívüli hatásáról szól a ciklik, a nagy szónok és író hatását fejtegetve az ó-koron kívül a középkorban és újkorban is. «Babyloni és héber hagyományok» czimen — az a babyloni eszmék erős nyomait mutatja ki a héber bibliai irodalmára. Thim József «Az orvosi gyakorlathoz» ír, s ebben a közegészségi adminisztráció fogyatkozásairól. A kötet szépirodalmi közleményei közé tartoznak: «A vízi malom», Elliot angol regénye dr. Váczy János fordításában (XI-ik folytatás), Szász Károly «Élet-halál» című szép költeménye; «A választóthoz», Gothe költeménye Lévy József fordításában. Az «Értésítő» rovatban Téglás Gábor foglalkozik Hampi József régészeti művével «A bronzkor emlékei Magyarhonban»; Elemér Oszkár a Szemere Miklós «Fiatal véreim» röpiratával, stb. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 12 forint, félévre 6 forint. Szerkeszti Gyulai Pál s kiadja a Franklin-Társulat.

Prakovszky a siket kovács, irta Mikszáth Kálmán. A Légrády-testvérek kiadása. Kis könyv, csak 168 oldalra terjed. Mikszáthtól pedig minél többet szeret olvasni a közönség. Prakovszky, a siket kovács története, mely a hatvanas években egy felvidéki faluban folyik le, annyira rövid, hogy a könyvet sem töltene be, ha egybeki is nem történet volna ott, a melyeket Mikszáth olyan kedvesen köt össze a siket kováccsal, a kovács hadnagyfiával, a kibe Gáll Piroksa szerelmes lesz, de egymásé nem lehetnek, s Prakovszky hadnagy, messze a felvidéki falutól, Majlandban véget vet életének. A siket kovács története mindössze annyit, hogy neki szép hangja van, a templomban énekelni is szokott a hívek gyönyörűségére, de egyszerre csak félbe hagyja az éneket, kiszalad a templomból, mert ő lövést hallott. Nem a fále, hanem szíve vitte lelkéhez a hangot, mert akkor lötte magát agyon Majland városában édes fia. A kis történet, a mellé fűzött epizódokkal, a kűtűnő alakokkal, a szerző visszaemlékezéseivel, s az elbeszélés pompás, derűs hangjával Mikszáth előadó erejét bizonyítja ismét. A szerző költői egyénisége árasztja el a könyvet üdőséggel, humorral és jól eső világossággal, mely vidám és fényes. A csinos kék kötésben megjelent kötet a Légrády-testvérek új olvasótárat indítanak meg «Legjobb könyvek» cím alatt. Ez a vállalat első kötete; minden kötet ára egy korona.

Az eltűnt, regény, irta Szívós Béla; kiadja a Franklin-Társulat. Szívós lapunk olvasóinak régi jó ismerőse, s ez a regénye is nem régiben lapunk regénytárai mellékletén jelent meg, most pedig díszes kiállításban Linek Lajos tizenhat illusztrációjával ellátva mint könyv jut az olvasók kezébe. Szívós a magyar népeletről sok kisebb elbeszélést és rajzot irt. Jól ismeri a falusi életet és igazán, hiven festi le nem csak külsőségeiben, hanem alakjaiban és azok észjárásában. Saját gondolatok és vonzama is körülveszi a falusi világot, melyet irodalmunk annyira mellőz, hogy úgy szólván már csak a népszínművekben ápolja, és a föl sem vevés veszedelmével száll szembe, a ki a magyar életből merít. Szívós Bélának «Az eltűnt» első olyan munkája, melyben a nagyobb koncepcziót, a mese bonyolultságát igénybe veszi. Az elbeszélő hang egyse-

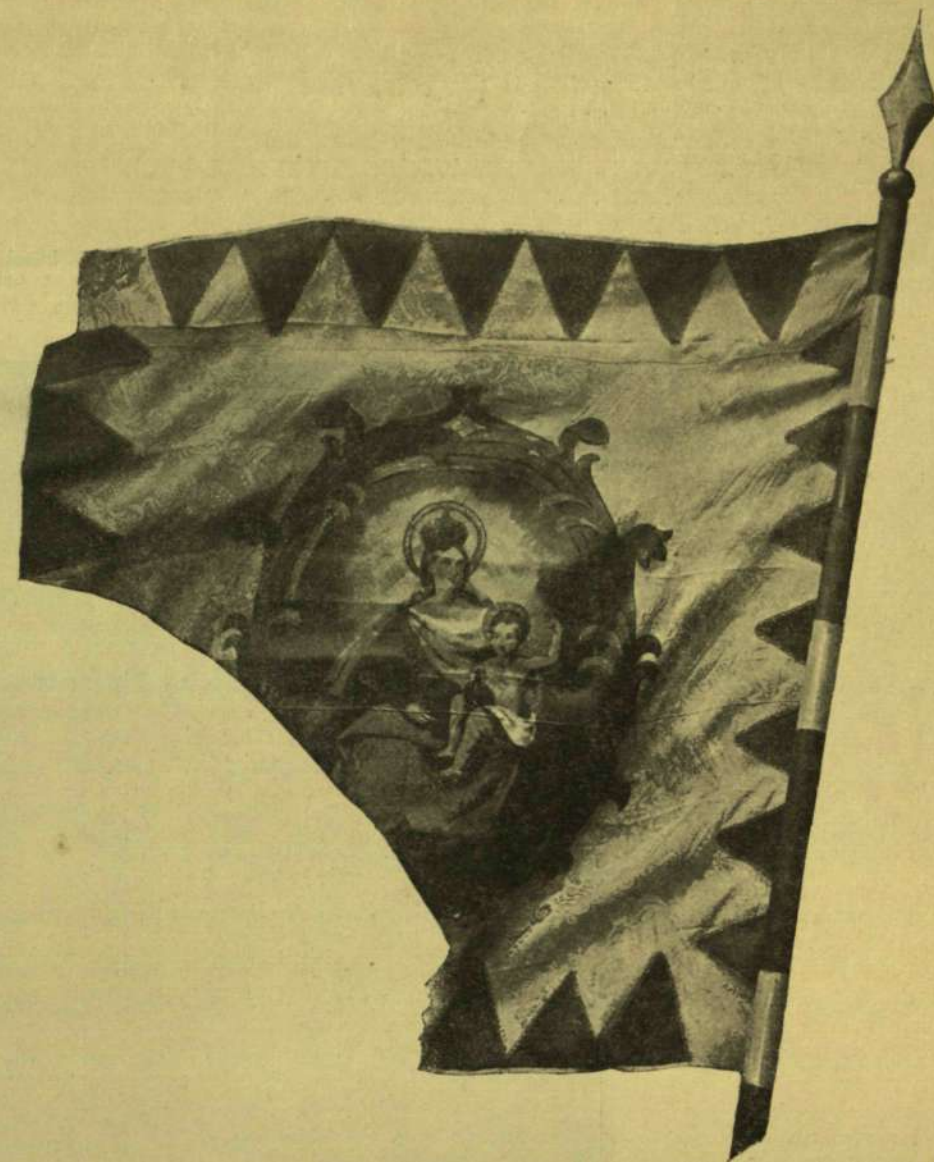
rűsége és jóízűsége, a magyaros zamat, s az eredetiség a szerző erejét rögtön érezteti az olvasóval s örömet követi a falusi és pusztai életbe, melyről Szívósnak annyi érdekes az elmondani valója. A romantika jogát is szépen kijelöli és érvényesíti ebben a regényben, mely bele nyúlik a pandurvilágba, a betyár-életbe, de nem sallangok kedvéért, hanem a korrajz találó hűségével. A mesét sok leleménnyel alkotta össze s fordulataiban ötletek körül elevenül meg a regény változatos folyása. Egy kis leányt keresnek ki az apai háztól eltűnt, kóbor cigányok kezébe jutott, míg egy falusi lelkész nevelt leányában találunk rá. A közönség, mely lapunkban oly érdeklődéssel kísért a regény fejlődését, a könyvben megszakítás nélkül adhatja át magát az eleven hatásnak. Ára 1 frt 60 kr.

Ezernyolczszáznegyvenyolcz. Újabb nagy ünnepre készül Magyarország. Felsőzázados évfordulója közeledik a szabadság és függetlenség eszméiért folytatott önvédelmi háborúknak. E nevezetes küzdelem ötvenedik évfordulóját szándékozik megörökíteni a magyar nemzet s a nemzeti élet tényezői közt első sorban az irodalom is, mint a melynek egyik főbb rendeltetése, hogy a múltakat s a jelent a jövő számára megőrizze, átörökítse. A fönti czímmel egy új füzetes vállalat indul meg, mely Jókai Mór, Bródy Sándor és Rákosi Viktor szerkesztésében s Révai-testvérek kiadásában jelenik meg oly czélból, hogy az 1848/49. évek eseményeire vonatkozó adatokat, emlékeket, kéziratokat, nyomtatványokat, rajzokat, ereklyéket, s általában a magán- és közgyűjteményekben, múzeumokban őrzött emlékeket összegyűjtse s képekben és a képekre vonatkozó leírásokban ismeresse. A vállalatnak már megjelent 1-ső füzetét Jókai Mór előhangja nyitja meg, mely után Kossuth Lajosra és a Kossuth családra vonatkozó följegyzések és egyéb közlemények következnek. A füzet nagyobb részét képek foglalják el, melyek közt kiemelkednek: Kossuth Lajos, Kossuth szülői, neje és leánya, Dessewffy Aurél, Széchenyi István, Petőfi és szülői, továbbá «Benedek Szőregné» című s a bécsi hadügyi minisztérium levéltárában levő festmény mása, «A temesvári csata» képe, stb. A nagy alakú és díszes kiállítás munkáinak összesen harmincz füzetre terjed s havonként két füzetet jelenik meg. Egy-egy füzet ára 30 kr. A teljes munka előfizetési ára 9 frt. — Az érdekes munkából mai számunkban mutatványul három képet mutatunk be, melyek egykorú, 1849-ben megjelent rajzok után készültek.

Jókai új drámája. A nemzeti színház igazgatója, gr. Festetics Andor levelet intézett Jókaihoz és fölkerítte, engedné át most készülő «Levente» című darabját a színház számára. A koszorús költő válaszában a legnagyobb készséggel ígérte meg ezt, Levelében azt is említi Jókai, hogy a drámán most végzi az utolsó simításokat és legközelebb már teljesen elkészül vele, úgy, hogy a darab nem sokára előadásra kerülhet.

Kisvárosiak, regény, irta Herman Ottóné, kinek — ha nem családunk — ez első nagyobb műve, ama sok érdekes és találó rajzu elbeszélés után, melyek rá irányozták a figyelmet. Herman Ottóné az élet és emberek megfigyelésében válik ki, és öntudatosan dolgozik megfigyelései után. A «Kisvárosiak» az apró emberek küzdelmeit festi. Ezek a küzdelmek nem mindig nemeselek, de mozgalmassak, s nem csupán az élet felszérgei kerülnek ki belőle, hanem az élet drámái is. Mind-ebből, s hozzá kedves, vonzó képeket is, sokat fölöl a regény, melynek több alakja, tartalmas és meleg előadása, a falusi világ s a borongós hangulat az író olvasóit bizonyára szaporítani fogják. Az Athenaeum-társaság adta ki s ára egy forint.

Felhők, elbeszélések, irta Petelei István, kiadja a Franklin-Társulat. Ez a jó, magyaros író, ki érzéssel, ötlettel, a jellemzés biztonságával és műgondal alkotja meg elbeszéléseit, ismét tizenegy rajzall és novellával lépett az olvasó közönség elé. Kerekded, vonzó mindenik. A falu, a kisváros mellett marad ezekben is, s ezeket jól ismeri, szereti, s az olvasó is otthon találja magát az író mellett. Ára 2 frt.

Az «1848» a magyar szabadságharc 1848—49-ben» című új vállalatból.

A 6-IK HONVÉDZÁSZÁLÓALJ LOBOGÓJA.

A Massarene család, regény három kötetben; irta Ouida, magyarra fordította Cserhalmi Irén; megjelent az Athenaeum olvasótárában. A hírneves angol írónő az előkelő angol társadalmat festi itt, de rajza gunyja ráillik az egész modern társadalomra, mert a pénzszomj uralkodik mindenütt, s meghajol a szerencsefial előtt. A regény hőse egy alacsony eredetű, faragatlan ember, de kincseket szerzett, s ezért bálványá az előkelő társadalomnak. Ouida jól ismeri az angol társadalmat és az emberkeket. Regényét sok erő, a jellemzés biztossága, a bő drámai anyag emeli a jobb alkotások közé. Ára három kötetbe kötve 1 frt 50 kr.

Borászati naptár 1898. évre. Szerkeszti dr. Lónyay Ferencz. Huszonötödik évfolyam. Sok hasznos tanácsot ad a szőlő gazdáknak, a mi most annyival is inkább helyén van, mivel ugy-szólvá országoszerre folyik a fillokszóra által ki-pusztított szőlők felújítása. Nemcsak a kezdő, hanem a gyakorlott szőlész és borász is becses utmutatásokat találhat e naptárban minden olyan kérdésre nézve, mely a szőlők felújítását, ápolását, haszonhajtó művelését illeti, ismertetve vannak a legjobb szőlőfajok tulajdonságai; azok trágyázása s munkálatai, ürmöskészítés, hibás bork javítása, a szőlőfelújítás kölcsönök körüli eljárás, ezek természete, stb. Aztán fel vannak sorolva a havi teendők, a mi a szőlőtenyésztés és borkezelés körül igen nagy könnyebbséget okoz az embernek. A sok képpel illusztrált naptár a Mehner-féle kiadó-hivatalban (IV. Egyetem-utca 4.) jelent meg s ára 60 krajczár.

Protestáns árvaházi képes naptár. A protestáns körökben régóta nagy népszerűségnek örvendő naptárnak immár 24 ik évfolyama jelent meg, az 1898. évre. Szerkesztette Kenessey Béla s most is oly változatos és érdekes tartalommal, mint a korábbi években. A naptár Hornyánszky Viktor kiadásában jelent meg s ára 30 krajczár.

Irodalomtörténeti Közlemények. Szerkeszti Szilády Aron. E becses folyóiratnak ez évi 4-ik és utolsó füzeté három nagyobb közleményt, érdekes adattárt, ismertetéseket és irodalomtörténeti repertoriumot foglal magában. A nagyobb közlemények ezek: Az első magyar irodalomtörténet, dr. Badics Ferencztől; Krónikáink és a nemzeti hagyomány, Thury Józseftől; Gyöngyösi István életrajzi adatainak s származásának megállapítása, Nagy Istvántól. A folyóirat a magyar tud. akadémia kiadásában jelenik meg s évi előfizetési ára 5 frt, egyes füzet ára 1 frt 50 kr.

Polytechnikai Szemle czimen új folyóirat indul meg közelebb Dubsky A. Ottó, Markóczy Lajos,

Schimaneck Emil, Stark Lipót és Wolf Sándor szerkesztésében. A derék szakfolyóirat, mely gépészmérnökök és elektrotechnikusok számára ad hasznos és közérdekű közleményeket, minden hónap elején jelenik meg, s előfizetési ára egész évre 8 frt. Megrendelhető a kiadóhivatalban, Budapest VII. Erzsébet-körút 21. szám.

Új zenemű. A Hubay Károly által szerkesztett «Magyar Hazánk Dalgyöngyei» című gyűjteményből, melyet a «Harmonia» ad ki, most jelent meg a 13-ik füzet, mely Friedman József «Szép cigány lány» kezdetű dalát hozza. Ára 1 korona.

A Franklin-Társulat rendkívüli könyvárleszállítást tenderett az idén könyvkiadványaiból. Ez első irodalmi intézetünk becses kiadványainak hosszú sorozatát állította össze, melyből 10 frt bolti árú vásárnál egyharmad részt; 20 frt árúnál fele részt; 100 frt bolti árúnál pedig kétharmad részt enged. A könyvek jegyzéke levelező-lapon rendelhető a Franklin-Társulattól, Budapest, IV. egyetem-utca 4, mely azt ingyen megküldi.

Nemzeti Színház. Okt. 29-ikén egy kis eredeti drámát játszottak a nemzeti színházban, melynek szerzője Szomori Dezső, ki mint elbeszélő az ifjabb irodalomban keltett figyelmet, a múlt évben pedig a nemzeti színház színpadán «Péntek este» című kis drámai képpel próbálkozott. Újabb színpadi kísérlete «A búcsú», a hangulatok hatásával akarja megnyerni a közönséget, de csekélyen semmi sem léven benne, a három képhe elnyújtott kis dráma az egyhangúság szűkeségében enyészik el. Alap-élményében van ötlet, kar azonban, hogy a mi a színpadon föltáru, az mind korábbi előzmények visszhangja: bánat, boldogtalanság és jajgatás, még pedig megismételve három apró felvonásban.

«A búcsú» lehetett volna sokkal szerencsebb, mint lyrai költemény, s mint dráma is formásabb egy felvonásban. Mult idők keservei elevenülnek föl. Egy fiatal lány apáca lett, mert a kit szeretett, mást vett feleségül. De egyszer csak a kolostorban Teréz nővérnél (ez a boldogtalan lány) megjelen az egykori ideál felesége, Katalin, s arra kéri az apácát, hogy haldokló férjét látogassa meg. Az apáca el is megy a kastélyba, s végőrájában találja ott, ágyban fekvő egykori udvarlóját. Ez elmondja, hogy mindig szerette, de búszke családjá nem engedte, hogy boldogok legyenek. Most azonban ismét boldog. Ábrándoznak és a fiatal ember boldogan hal meg elvesztett ideálja karjai közt. Mindenki érzi itt, hogy a szegény asszony, Katalin, ki e találkozásról is elvonult, maga milyen boldog-

Javorski. Vasaty. Bilinski miniszter. Welsersheimb miniszter. Guttenberg miniszter. Krieghammer hadügyminiszter. Baden miniszter-elnök. Abrahamovicz 1. alelnök. Kathrein elnök. Kramarz 2. alelnök. Gautsch miniszter. Glanz miniszter. Glaisbach miniszter.

Haase. Schwegel.

Di Pauli. Treuinfels. Pálffy. Pininski. Madeyski. Rogl.

Kronawetter.

Nitsche. Falkenhayn. Menger. Funke. Steiner L. Peez. Mayreder. Schönerer.

Engel.

Ebenhoch. Herold.

Strobach.

Gegr.

Adamek.

Scheicher.

Geszmann.

Pattai.

Gregorig.

Vergani.

Gross.

Wrabetz.

Kopp.

Noske.

Kaiser.

Luenger.

Baltazzi.

Lichtenstein.

Kienmann.

AZ OSZTRÁK KÉPVISELŐHÁZ ÜLÉSE. — MYRBACH F. RAJZA.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo.
Naponkénti eladás

Kapható minden fűszer-
és csemege-kereskedésben
és cukrászdában. 7287

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNÉVŰ ÓRAÜZLETE.

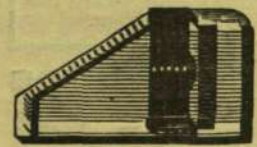
Alapították 1847.

Brausweller János
Szegeden. Cs. és kir. kincstárnok
szab. órák, órák és mások felállításai
a reményteltségnek
stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltek.

Minden nő, ki eleganciára és csínre valamit ad, ruha-aljának beszegésére ki-
zárólag **„Ideal”** szabadalmazott bárony sujtást használ. Kapható a monarchia minden szabó-üzletében. 7308

Új javított 7324
Accord cetera.
a melyen b. ki, tanító és a kő-
ismerete nélkül egy óra alatt ját-
szani megtanulhat. Ennek a pom-
pás hangszernak 20 hüvely, 3 ma-
nuálja és fűzője van. Erős hangja van. Ár 1 ft 75 kr.,
porto és láda 50 kr., 2 darab 3
forint 25 kr., porto és láda 80 kr.
údvétel mellett. Megrendeléseket
elfogad **Suhr Henrik, Neuen-
rade, Westfalen.**

Menyasszonyi selyemkelmék

tűző, fűző és színek, a jó viselhetőséget jótállással. Közvetlen
kereskedés forrás magánosok részére, portó- és vimmentesen igazi
gyári árakon a házhoz szállítva. Ezer meg ezer elismerés levél.
Melyik színekben öltöztetnénk?

GRIEDER ADOLF ÉS TSA
királyi szállítók
selyemkeltő-gyárak szövetsége Zürich. 7374

A női szépség

emelésére, tökéletesítésére és fen-
tartására legkifinomott, teljesen ár-
talmatlan, vegyíztiszta és zsírmen-
tes készítmény a 7163

Margit Crème.

Rövid idő alatt szünteti a szeplőt,
májfoltot, pattanást, bőrtörést (mit-
esser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat
és himlőhelyeket, még koros egyéneknek is tőle bájos
arczint kölcsönöz. Ár 50 kr., nagy 1 forint.
**Margit hölgyor 60 kr. 3 színben. Margit szap-
pan 35 kr. Margit fogpép (Zahnpaste) 50 kr.**
Készítő FÖLDES Gyógyszertára,
Aradon Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár: **Török József Gyógyszertára, Budapest**
Király-utca 12.

VASÁRNAPI UJSÁG

46. SZÁM. 1897.

BUDAPEST, NOVEMBER 14.

44. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG** és **egész évre 12 ft.**
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt **tétele ... 6 .**

Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** **egész évre 8 ft.**
tétele ... 4 .

Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK** **egész évre 5.—**
tétele ... 2.50

Külföldi előfizetésekre a postailag
meghatározott viteldi is csatolandó.

MÁRKUS JÓZSEF ÉS HALMOS JÁNOS.

EKÉT FÉRFIÚ neve nagyfontosságú Budapest
jövőjére nézve. Az egyik régi név, a másik
új, de mindkettőnek viselője húsz évnél
régebben áll a főváros szolgálatában, s a te-
hetség és fáradhatatlan munkásság érdemeit
emelte a közbizalom az egyiket a főpolgármes-
teri, a másikat a polgármesteri nagy hatáskörű
és sok felelősséggel járó díszes állásra.

Márkus József hivatalnok pályafutása egyike
a legérdekesebbeknek. Emelkedésében, melylyel
a fogalmazói állásból 22 év alatt a főpolgár-
mesteri székbe jutott, kétségkívül része volt

a szerencsének, de ez semmit sem von le ér-
demeiből. Ezeknek a kiváló érdemeknek, szé-
les körű képzettségének, buzgalmanak, feddhe-
tetlen jellemének és mindenkit lekötő szere-
tetreméltóságának köszönheti, hogy alig egy évi
polgármesteri hivataloskodása után a király és
a törvényhatósági bizottság egyező bizalmából
a főpolgármesteri méltóságra lépett elő. Pedig
ezt az állást nemcsak nem kereste, hanem épen
húzódozott tőle, s csak akkor vállalkozott rá,
mikor belátta, hogy e lépést tőle a közérdek
kívánja. Azt hitte ugyanis, hogy ő mint első
polgármester többet tehetne a főváros érdeké-
ben; hogy mint a székes főváros legelső tiszt-

viselőjének, inkább módjában volna húsz éves
hivatalnok pályáján szerzett tapasztalatait ér-
vényesíteni, s a főváros szellemi és anyagi elő-
haladását, fejlődését munkálni és előmozdítani.

Mint hogy azonban a főpolgármesteri szék
betöltésénél a kormány és a főváros törvény-
hatósági bizottsága egyértelműleg az ő szemé-
lyében állapodott meg, és a korona bizalma is
ő felé fordult, nem lehetett kitérnie a meg-
tisztelő kitüntetés elől. Az új főpolgármester
életrajzát s köztisztviselői pályafutását egy év-
vel ezelőtt, mikor polgármesterré választották,
már részletesen ismertették. Ezúttal csak any-
nyit ismétlünk röviden, hogy 1852-ben szüle-

Selyemáruházunkban a karácsonyi occasió-eladás megkezdődött.

A mélyen leszállított, de szabott árak mellett csakis a raktáron levő új és szolid árak kerülnek eladásra tájékoztató fel-
említjük ezekből a következőket:

Tiszta selyem lyoni foulard, métere 48 kr., 65 kr. és 75 kr.,
valódi chinai és japán pongis métere 88 krajczár és feljebb,
taffetas damier (pepita) fekete-fehér, tiszta selyem métere 98 kr.

taffetas damier (pepita) gyönyörű színekben métere 1 ft 05 kr.
fekete damassé, tiszta selyem, métere 85 kr., 1 ft 05 és feljebb,
mintázott sicilienne minden színben métere 1 forint 05 krajczár.

Az árak minden cikkben számokkal vannak jelölve, így tulbecslés vagy alku ki van zárva.

A mélyen leszállított árak csakis november 10-től december 31-ig maradnak érvényben.

SZÉNÁSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA

lyoni és párisi selyemkeltő-különlegességek áruháza
BUDAPEST, IV., BÉCSI-UTCZA 4.

7404

Magyarországon a legelső és egyetlen.

Dr. PALÓCZ IGNÁ CZ

v. Jst. János körkírt orvos Budapest, k. jogászágtanár.

TERMÉSZETES GYÓGYINTÉZETE

Rendelő intézet: Budapest, Vármá-körut 7. I. em.

Rendelés: délelőtt 10-12 óráig és délután 3-5 óráig.

A legtöbb heveny és idült betegségnek a természetes gyógymóddal lehet biztos és maradandó
gyógyulást elérni. Tágas gyógytermeim még a szakértők által is elismert tökéletességgel vannak
berendezve. A gyógyintézetemben berendezett, korszerű villamos fénnyűző, villamos homok-
fürdő és rezgő masszázsa mesztőlő az összes meleg- és iszapfürdő hatását, különösen
hasznosak vese- máj- és gyomorbajoknál, csúszos és köszvényes bántalmaknál és a csontok elgő-
bülésénél. Elektromasszázs, villamos zuhanyozás és villamos vízfürdő kitűnő hatásuk, női bajok,
migrén és valamennyi ideggyengeségből eredő betegség ellen. Légszerek alkalmazása, szívtelt
és ritkított levegő beszívása megbecsülhetetlen szív- és tüdőbetegségeknél. Reflexkúrát villa-
mosfény biztosan gyógyítja a fekélyeket. Ezeket még kiegészítik: Thure Brande-fele masszázsa,
Kneip-kúra, gőzölések, pontos diétamegzabás, svédgimnasztika stb.

„A Természetes Gyógy mód Kézikönyve” írta Dr. Palócz Ignác.
Megbecsülhetetlen tanácsadó mindenkinek az egészség megővására és a betegségek megszünte-
tésére. A ki ezen könyvet elővassa, önmagának és családjának házi orvosát lehet. Kapható és
megrendelhető a szerzőnél és minden könyvtárakban. Ár 3 korona.

Festő társaság körkép palotájában

Városliget 7173

Krisztus a keresztfán és Jeruzsálem

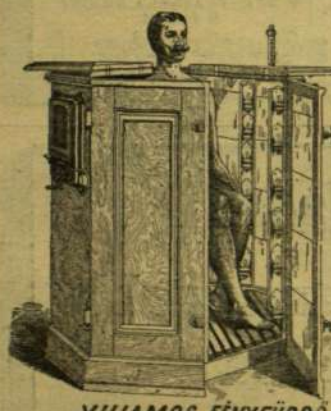
óriási körkép. Látható.

reggel 9 óratól este 6 óráig.

Az esti órákban villanyvilágításnál.

Belépő díj 50 kr.

Gyermekjegy 30 krajczár.

VILLAMOS FÉNYFÜRDŐ

La Première Marque du Monde GUERLAIN

Parfumeur. — Fabrique à Bécon-les-Bruyères (Seine). — Magasins: 15, Rue de la Paix, PARIS

“Eau de Cologne Régimonienne”
Délicieux parfum très apprécié
pour la toilette du Corps.

“Crème de Fraises”
Cold-Cream Spécial
Pour tonifier et adoucir la peau.

“Jardin de mon Cœur”
Extrait pour le Mouchoir
Remarquable par sa distinction.

“Savon Sapoceti”
au Blanc de Baleine.
Absolument neutre pour la figure et les mains.

MÁRKUS JÓZSEF FŐPOLGÁRMESTER.

HALMOS JÁNOS POLGÁRMESTER.